

Difs.

1373

Diff 1373

162

(Philos. Theses. 277.)

PALÆSTRA PHILOSOPHICA.

Quam

In Celeberrimo, & flo-
rentissimo SS. MARTINI, &
VITI Collegio Beronicensi Canonico-
rum Regularium Ordinis S. Augustini
aperuit

P. BENEDICTUS

W I D L,

Imperialis & Exempti Mona-
sterij Ord: S. Benedicti ad S. Emmera-
mum Ratisbonæ professor, Philosophiæ
Professor

In eamque descenderunt

Reverendi, Religiosi, & Doctissimi

P. MARTINUS HUETTER,

F. CAROLUS OBERMAYR,

& F. PATRITIUS HUEBER

*Ord. S. Augustini professi in Bernriedt Phi-
losophiæ, & Theol. moralis Studiosi.*

Ad diem Januar. Anno M.DC.LXXXVII,
Cum Facultate Superiorum.

RATISBONÆ,

Typis Joan. Ægidij Raith, Episc. Ratisb. Typogr.

*Sanctissimo, Gloriosissimo,
& Invictissimo*

Innocentiæ Romanæ
Candidato, Purpuratorum Ur-
bis Prætori, ac Tyrannorum Trium-
phatori Maximo.

Idolorum Everfori Dentato, veræ fidei
Dictatori, Togâ & Sago inclyto Heroi.

Romanæ Ecclesiæ Martyri illu-
strissimo Ecclesiæ Beronicensis Tute-
lari eximio, ac Patrono suo
observandissimo.

Solenne erat Veterum quiri-
tum ambitiosa superstitioni, ut o-
mnium rerum primitias Diis suis
religiosâ quâdam, & debitâ gra-
titudine piè offerrent. Flavescientium aristarum
infantia grana in Cereris sinum portabant, ut ipsa
prima iis delectetur, quibus mundum delectari
voluit. Primos scyphos LIBER exhausit, dignus
degustare ea, quæ pregnante uvâ obstetricante so-
le mundo pariebat. Primaridentis veris odori-
fera germina Flora olfaciebat, merebatur quippe
rosea

rosea Dea odoribus pasci, quæ tantis florum fer-
culis apes, hominûmque oculos pascit. Ipsi etiam
milites pii, nam arma, quibus hostem fuderant,
Marti suo ostendebundè ad aras collocabant, ma-
ximam gratitudinis tesseram existimantes, si
ferreum Numen ferreis placarent donis. Non
minori affectu pietatisque flammâ, Sanctissime,
ac Gloriosissime Martyr VITE, Patrone Maxi-
me, corda nostra exarsère, Demessuimus post ex-
antlatos Philosophiæ labores in Metaphysicæ a-
state scientiæ frumentum, en Tibi primum laboris
nostri manipulum! uvas plantavimus sententia-
rum philosophicarum, en Tibi primos liquores
Vindemiæ disputationis nostræ! flores apparue-
runt in terra nostra, en Tibi primos rosarum fa-
sciculos, qui martyrio roseus totus, ac per Te
Gloriosissimum Martyrem Canoniam nostram candi-
da simul, ac rubicunda. Palestram ingredi-
mur concertantium Philosophorum, ecce & ar-
morum nostrorum primitias! sub Tua Martyrij
Lauro à fulmine securi, ac sub Te palmari Duce
vincemus, Tibi enim hæc omnia debentur, dum
in Tuo excreverunt solo. Tu Martyr illustris-
simus, Purpuratus Romanus, Veri Tripod phæbi,
dum sacratissimam Triadem constantissimo co-
ram Tyrannis tuebaris ore, veluti marpesia Cau-
tes stetisti coram inimicis fidei, furebant quasi
insana Menas, minabantur horridum Triphonii
antrum. Sulcabant Telephia vulnera, verùm
Tu minas iudicium veluti strepitus ranarum esti-
mans, VITUS vera vitis, quò magis pressa, eò
vino-

vinosior, *VITUS* (unam si litteram addas *Rabidi Tyranni*) Virtus, quò plus probata, eò pretiosior, *VITUS* Vitulus saginatus Deo gratissima víctima, *Vi Tus*, in cuius medio *Tav Te* Martyrem Crucis Christi assecram devædicat, eò altior surrexisti, quò plus dejectus es celi sphaeristerium, apros quondam devicisti Tyrannos, non mirum, quòd aper in Canoniam Beronicensem jam Tibi serviat, ut in eo quiescas, in quo tam fortiter superasti, imò si regnum calorum vim patitur, *VITUS* Tu vis, confidat jam Phœnicia suâ Cynosurâ tutissimo in periculis præsidio, gloriatur Lydia Pactoli divitiis, floreat Pergamum attalicis opibus, sub Ajacis clypeo triumphet Græcia, nos Tuo, Sanctissime Martyr, Corporis Thesauro jubilamus, nam à Te Gloriosissime *VI-TE*, vita prodit, qui necdum in Tua expositus solennitate jam miraculis coruscas, dum hominem è scala lapsum mirabiliter sanasti. Accipe ergo has minimas Theses, & cum his totam Canoniam Tibi devotam habe, Tui enim sumus omnes, Tibi debentur virtualitates rerum, qui tantam virtualitatem in Martyrio demonstrasti, & jam de Te exit virtus in omnes languidos, Tu Præses Palæstræ nostræ eris, ut qui Te Duce hîc in stadio pugnabimus, æternum aliquando Tuae Glorie adgratulemur. Die 1. Nov. anno 1686.

Devotissimi, infimi Clientes

P. Martinus Huetter,
Carolus Obermayr,
FF. Patritius Hueber.

PALÆSTRA PHILOSOPHICA.

De
VIRTUALITATIBUS
RERUM.

PROÆMIUM.

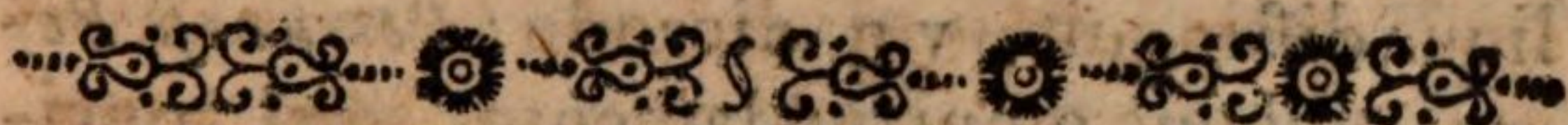
Aud inani commento
tritionia Pallas non tam ar-
morum, militiæque, quàm
Sapientiæ, Disciplinæque Dea habita à
grandævâ colebatur antiquitate, non e-
nim adeò galeâ, & scutô terribilis Pal-
las, quin etiam noctuas Athenas Scien-
tiarum armato gerat vertice, nec tam
Marte terret, quàm arte oblectat, habet
siquidem etiam Ars Philosophica suam
Palæstram, fervet *impugnatio & propu-*
gnatio sententiarum *per cuniculos* nova-
rum rationum subruuntur fundamenta

antiquorum Philosophorum. Fiunt
adversus fortissimas Sectarum philoso-
phicarum munitiones aggeres, à *coacer-*
vatione, nec ulla Sententia tam tuto ra-
dicatur *propugnaculo*, quin patiatur à *con-*
trariis repugnantibus, *antecedentibus*, &
consequentibus, inveniuntur quoq; belli
stratagemata, *captiones*, seu *Elenchi* qui-
bus incautus Philosophus undique ab
hoste pressus cingitur, ex altera parte
fortis studiosi belli *defensio* fiunt ad ho-
stem *instantia*, & si fortè irruerit in ca-
stra, *retorsiones* debellant, continua
scholasticæ pugnae *exercitia* ut merito de
tali cecinerit Aufonius.

*Ut geminet titulos, moderatur Apolline Martem,
Vix posuit volucres, stridentia tela, sagittas,
Musarum ad calamos fertur manus, otia nescit.*

Habet itaque etiam ingenium suam aci-
em, & sententiarum quasi gladiatorum a-
cumina, ac per bipennem hostem offen-
sivè & defensivè in Palæstra Problemati-
ca dimicat, undique propositis à Pallade
Victori Lauris, & tritoniis triplicis Phi-
losophiæ coronis. Nos in hac Palæstra
Phi-

Philosophica præcipuas Quæstiones de Virtualitatib⁹ rerum, quib⁹ rota *rationis* distinctio ceu fundamentis, & Virtutib⁹ realibus innititur, proponemus, & inde difficiliores sententias in arenam Philosophicam ad oppugnandum & propugnandum Duce Supremo Generali Nostro Sanctissimo V I T O Cælestis Romæ Invictissimo Cæsare, ac Beronicensis Ecclesiæ Illustrissimo Sole extrahamus.

CONCERTATIO I.

An detur Distinctio Virtualis?

Distinctio omninò in genere est quædam diversitas, per quam aliqua inter se differunt. Dividitur in distinctionem realem, & rationis, illa est, quæ datur inter duo, quorum unum à parte rei, sive nemine cogitante, non est alterum. Sic distinguuntur Petrus & Paulus, lapis & lignum: hæc distinctio subdividitur in distinctionem realem entitativam, & virtuales, illa est, quæ datur inter duo entia actu à parte rei distincta: hæc est, quæ datur inter duo entia in virtute distin-

4 *Concert. I. §. 1. Varia expllcationes*

eta, quæ autem realiter actualiter sunt una simplicissima entitas. Distinctio rationis est, quando duo, quæ realiter sunt idem, per intellectum distinguuntur. Dividitur in distinctionem rationis ratiocinatae, & rationis ratiocinantis. Illa, quæ etiam distinctio intentionalis, Logica, aut Metaphysica vocatur, est, quando intellectus duo inter se distinguit cum fundamento in re, v.g. in homine distinguit animal à rationali, in DEO Misericordiam à Justitia: distinctio rationis ratiocinantis est, si intellectus sine omni fundamento aliqua distinguit, v.g. dicendo: *Petrus est Petrus*, ubi sine omni fundamento semel concipit Petrum sub ratione subjecti, & semel sub ratione prædicati. Magna jam est controversia inter Philosophos, quale fundamentum habeat distinctio rationis ratiocinatae, sive an detur, & qualis sit distinctio virtualis?

§. I.

Varia explicationes distinctionis virtualis.

DIversæ sunt sententiæ tam TT. quàm Philosophorum in explicanda distinctione virtuali, aliqui cum Scoto penitus rejiciunt distinctionem virtuales, existimantes, eandem esse insufficientem ad salvanda prædicata contradictoria intentionalia, adeoque novam cudunt distinctionem, quam vocant actual-

actualem, siue formalem ex natura rei, & per hanc conantur salvare omnia prædicata contradictoria, tam in Divinis, quàm in humanis, siue gradibus metaphysicis. Esparza sic definit distinctionem virtualem, *est identitas realis conjuncta cum discrepantiâ intrinsecâ identificatorum quo ad aliquod prædicatum.* Duas affert definitiones P. Haunoldus. Prima est, *quòd sit unus cum altero realiter distincto secundum formalitates diversas convenientia, & discrepantia*: altera quod sit duarum formalitatum identificatarum quâ talium discrepantia in tertio sub una ratione secum identificato, & sub altera distincto. quartam desumo ex quodam R. quod sit *realis identitas aliquorum non tamen mutuò adequatè quo ad omnia prædicata.* Alii de facto RR. communiter docent, distinctionem virtualem esse distinctionem realem inadæquatam in tertio, sic v.g. de Essentia Divina dicitur, quòd non generetur, de Filio, qui est idem realiter cum Essentia dicitur, quod generetur, item Pater generat Filium, Essentia Divina non generat Filium, Essentia Divina communicatur Filio, Pater non communicatur Filio, hæc capacitas contradictoriorum oritur ex identitate reali cum duobus realiter distinctis, vel ex identitate reali duorum cum discrepantia quo ad tertium prædicatum, in quo sensu juxta hos AA. Essentia Divina virtualiter distinguitur à Filiatione,

quia Essentia Divina est eadem realiter cum Patre, à quo Filius realiter distinguitur. Aliqui Thomistæ ita describunt distinctionem virtualem maximè inter Attributa Divina, est *intrinseca Eminentia Divinæ Perfectionis per simplicem continentiam omnium perfectionum æqui pollens distinctis perfectionibus creatis ad diversas lineas pertinentibus, & ex hoc intellectui fundamentum præbens varias denominationes etiam oppositas tribuendi.* Multi Thomistæ unam vel alteram ex his definitionibus etiam applicant gradibus metaphysicis, aut aliis rebus physicis ratione ratiocinatâ distinctis.

Dico, implicat in sensu explicato omnis distinctio virtualis in rebus creatis.

Prob. 1. *à priori*, in tantum non implicat in Deo distinctio virtualis, in quantum non implicat in eo consensus duorum prædicatorum quò ad omne prædicatum æstimabile cum discrepantia in alio prædicato non æstimabili, atqui hæc in creatis implicant, ergo etiam in creatis implicat distinctio virtualis in sensu allato. Min. prob. Nullum est possibile prædicatum creatum, quod non sit æstimabile respectu Entis finiti, ergo implicat in rebus creatis consensus duorum quoad omne prædicatum æstimabile, cum dissensu in tertio prædicato non æstimabili. Ant. prob. Illud prædicatum est æstimabile, à quo res perficitur, sed omne prædicatum in creatis perficit suum

suum subjectum, ergo omne prædicatum possibile creatum est æstimabile aut dicens perfectionem. Min. prob. Omne id prædicatum perficit subjectum, quod advenit Enti non habenti omnem perfectionem, sed adhuc perfectibili, atqui omne prædicatum creaturæ advenit Enti non habenti omnem perfectionem, ergo omne prædicatum perficit subjectum, consequenter non potest dari consensus creaturarum in omni prædicato æstimabili cum dissensu in ordine ad tertium prædicatum non æstimabile, & sic nec datur distinctio virtualis in creatis.

Prob. 2. *à posteriori.* Implicat aliud Mysterium Sanctissimæ Trinitatis, ergo etiam implicat distinctio virtualis in rebus creatis. Prob. conseq. Tota admirabilitas SS. Trinitatis consistit in hoc, quod una simplex res sit eadem cum duabus realiter distinctis, vel quòd duo inter se sint realiter eadem non obstante discrepantiâ in ordine ad tertium prædicatum, atqui ubi est distinctio virtualis juxta mentem Advers. ibi datur res simplex identificata cum realiter distinctis, vel duo realiter inter se identificantur cum discrepantia in ordine ad tertium prædicatum, ergo, si distinctio virtualis datur in creatis, tunc etiam dabitur aliud Mysterium SS. Trinitatis. Conf. Distinctio virtualis in Deo oritur ex infinitâ fecunditate Naturæ Divinæ, quæ est potens

§ Concert. I. §. 2. *Nostra sententia*

ad verificanda prædicata contradictoria intrinseca, sed in creatis non datur infinita fecunditas naturæ, aut infinitas perfectionum, ergo in creatis non datur distinctio virtualis eo modo, quo datur in Divinis inter relativa ex una & absoluta prædicata, ex altera parte. Tandem nulla creatura habet intrinsecam & eminentialem infinitatem prædicatorum, quæ sint perfectiones simpliciter simplices, ergo omnis distinctio virtualis divina implicat in creatis.

§. 2.

*Nostra sententia de distinctione
virtuali.*

EXcussis Advers. sententiis superest nostra mens explicanda; definimus proinde distinctionem virtuale, quod sit *æquivalentia in ipsa re plurium prædicatorum*, per quam una in se simplex res ita tamen virtualiter est multiplex, ut intellectui præbeat fundamentum, illam ob sui eminentiam distinctis actibus cognoscendi, & diversas in ea formalitates distinguendi. Explico, v.g. Homo est una simplex entitas continens in se multas perfectiones animalis, rationalis viventis, corporis, substantiæ, quæ perfectiones dispersæ reperiuntur in aliis inferioribus entibus, in homine autem sunt unitæ, unde intellectus sumit fundamentum in eodem homine actu per rationem distincti-

stinguendi plures perfectiones, quas videt ante omnem operationem intellectus in homine sive in eminentia hominis virtualiter distinctas, homo quippè continet omnes prædictas perfectiones eminenter, & in tali æquivalentia prædicatorum & formalitatum consistit conceptus quidditativus distinctionis virtualis. Conf ab exemplo, v.g. Nummus aureus habet quidem unicum valorem scil. librarum sex circiter, attamen ille unicus valor æquivalet duplici valori duorum argenteorum, & ideò distinguimus in duos valores partiales, ita omnes gradus & entia metaphysica sunt à parte rei eadem entitas, & formalitas, sed ea unica formalitas æquivalet duplici formalitati aliarum rerum diversarum, & ideò intellectus distinguit actu in duas formalitates partiales. Eodem modo in circulo diversis lineis à circumferentia ductis correspondet idem centrale punctum virtualiter solum multiplex, adeò ut ex uno puncto entitativè indivisibili plures possint duci lineæ, ac si ibi adessent plura puncta, sic eadem perfectio hominis entitativè in se una & virtualiter multiplex ac tot præstat officia, quasi in homine essent plures perfectiones realiter & entitativè diversæ. Hæc distinctio virtualis non est propriè & simpliciter loquendo distinctio, sed magis debet dici virtus, aut fundamentum distinguendi, sive non debet absolute dici distin-

distinctio in re, aut realis, sed cum addito, id est, distinctio realis virtualis fundamentalis, aptitudinalis, vel ut alii loquuntur distinguibilitas rationis, unde potius est realis aptitudo ad distinguendum actu, quàm ipsa distinctio actualis.

Dico. Inter gradus metaphysicos ejusdem individui datur in ipsa re antecedenter ad omnem operationem intellectus distinctio virtualis intrinseca, & hæc est radix sive fundamentum distinctionis rationis ratiocinatæ.

Prob. 1. Omni distinctioni activæ debet correspondere aliqua distinctio fundamentalis seu passiva, sed animal & rationale distinguuntur per distinctionem activam intellectus, qui cognoscit animal actu, & non cognoscit rationale, ergo huic distinctioni debet correspondere alia distinctio passiva ex parte ipsius objecti, atqui hæc non est alia, quàm virtualis, ergo datur distinctio virtualis inter gradus metaphysicos. Maj. prob. Distinctio rationis, quo actu intentionaliter distinguit animal à rationali, debet fieri cum fundamento in re, nam aliàs gradus metaphysici distinguerentur solum per distinctionem rationis ratiocinantis, sed hoc fundamentum dicit distinctionem passivam, sive distinguibilitatem rationis, nimirum respectivè ad distinctionem intellectus, qui deinde actu distinguit, ergo omni distinctioni activæ debet correspondere distin-

distinctio passiva seu virtualis ex parte objecti.

Prob. 2. Scilicet distinctionem virtua-
lem debere esse intrinsecam, & non sufficere
merè extrinsecam, sive meram perinde-se-ha-
bentiam. Patet hoc ex S. D. qui diversis in
locis advertit prædicata contradictoria, quæ
per distinctionem rationis salvari debent, non
tenere se ex parte solius intellectus humani, sed
in ipsa re fundari, ut clarè docet de Divinis
Attributis absolutis in 1. dist. 22. q. unicâ. a. 3.
& dist. 2. q. 1. a. 2. & 3. Nullis etiam creaturis
existentibus imò iis etiam impossibilibus aliam es-
se in Deo rationem Bonitatis, aliam Sapientiæ.
& q. 7. de potentia. a. 2. ait, rationes in nostro in-
tellectu distinctas esse in Deo tanquam radice ve-
rificante has conceptiones. Ergo distinctio vir-
tualis prius est in ipsa re, quàm concipiatur
ulla comparatio & connotatio ad effectus di-
versos consequenter distinctio virtualis tho-
mistica non est sola extrinseca sed intrinseca
distinctio, nec se habet ad modum talium di-
stinctionum extrinsecarum, sicut vg. idem
Corpus Christi, existens modo indivisibili in
Eucharistia distinguitur virtualiter à se ipso,
ut modo divisibili existente in cælo, aut qua-
tenus idem motus, ut comparatur ad princi-
pium à quo, virtualiter distinguitur à se ipso,
prout comparatur ad subjectum in quo, quæ
distinctiones virtuales fundantur in diversa
con-

connotatione, aut comparatione intellectus, & non causant propriè dictam distinctionem rationis ratiocinatae, sive cum fundamento in re.

Prob. 3. Specialiter, quòd distinctio virtualis sit unicum fundamentum distinctionis rationis ratiocinatae. ubi in ipsa re simplici datur æquivalentia plurium prædicatorum in ordine ad distinguendas diversas formalitates, vel in ordine ad cognoscendam eandem rem per distinctos actus intellectus, ibi datur fundamentum distinctionis rationis ratiocinatae, atqui in homine v.g. distinctio virtualis dicit talem æquivalentiam prædicatorum, ergo distinctio virtualis est fundamentum distinctionis rationis ratiocinatae. Min. prob. Homo per animalitatem est æquivalens bruto, per rationalitatem est æquivalens Angelo, per vegetationem est æquivalens plantæ, per rationem substantiæ, est æquivalens lapidi, e-contrà per animalitatem non est æquivalens lapidi, quamvis animalitas & substantia idem sint in homine, & hæc omnia verificantur non ideò, quia intellectus affirmat esse vera, sed ideò intellectus affirmat esse vera, quia à parte rei homo entitativè simplex, & indistinctus est virtualiter multiplex, & distinctus, sive, quia in ipsa re datur fundamentum ita affirmandi, atqui hoc fundamentum non est reale actuale, cum sit ipsa virtus passiva distinguendi,

di, neque est formale actuale, cum actualis distinctio rationis primum sequatur virtutem distinguendi, vel distinguibilitatem realem, aut distinctionem passivam ex parte objecti, ergo illud fundamentum est reale, virtuale, si-
ve melius loquendo distinctio virtualis à parte rei. Hæc distinctio virtualis malè à quibus-
dam confunditur cum distinctione rationis ra-
tiocinatae, cum potius sit fundamentum & ra-
dix distinctionis rationis. Conf. Ideò in
Deo datur distinctio virtualis inter prædicata
absoluta saltem in nostro sensu, quia de illis
verificantur prædicata ad speciem contradi-
ctoria, quæ per distinctionem virtuales sal-
vari debent, vg. Deus per Misericordiam mi-
feretur, per Justitiam non miseretur, Deus per
intellectum absolutum intelligit, per volunta-
tem absolutam non intelligit, atqui etiam de
gradibus metaphysicis verificantur contradi-
ctoria vg. homo per animalitatem sentit, per
rationalitatem non sentit, ergo etiam hæc
contradictoria debent salvari per distinctio-
nem virtuales.

Ob. 1. Distinctio adæquatè dividitur in
realem & rationis, ergo non datur distinctio
virtualis. Prob. conseq. Omnis distinctio
vel est dependenter vel independenter ab in-
tellectu, si hoc tunc est distinctio realis, si il-
lud, tunc est distinctio rationis, ergo non da-
tur distinctio virtualis. Resp. dist. maj. Vel
inde-

independenter ab intellectu actu, aut virtute, concedo, solo actu neg. maj. itaque distinctio à parte rei vel est inter duo entia realiter actu, aut inter duo entia in virtute distincta, & hæc est distinctio virtualis, quippè intellectus potest aliquid realiter objective affirmare de animali, & non de rationali, nam de animali Petri v.g. verificatur, quòd sit cognoscibile hac numero cognitione præcisivâ animalis, quod à parte rei virtualiter non convenit rationali, ob quam causam distinctio virtualis dicitur æquivalens reali.

Ob. 2. Ideò non datur distinctio Scotica, quia est media inter realem & rationis, ergo etiam ideò non datur distinctio virtualis, quia etiam est media. Resp. neg. conseq. & paritatem, nam est ingens disparitas inter distinctionem Scotisticam, & virtualem, Scotus docet, animal, & rationale actu distingui formaliter, ita, ut independenter, ab intellectu in homine actu sint duæ formalitates, juxta nos autem in homine actu est una formalitas, sed virtualiter duplex, in quantum eadem formalitas potest præstare, quod aliàs duæ formalitates realiter distinctæ præstarent, & inde præbent intellectui fundamentum distinguendi actu per conceptus inadæquatos, animal à rationali.

Ob. 3. Potest distinctio rationis ratiocinata salvari absque distinctione virtuali, ergo non

non datur. Ant. prob. Ideò datur distinctio virtualis, quia est fundamentum distinctionis rationis, sed non est fundamentum, nam connotata, hoc est, operationes sensitivæ, & discursivæ sunt fundamentum distinguendi animal à rationali, aut pro fundamento possunt assignari species animalis, & rationalis, species enim animalis solum repræsentat animal, & non habet majorem adhuc claritatē, ut possit repræsentare etiam rationale, ergo distinctio virtualis est frustranea. Resp. nego mi. absolutè, nam distinctio connotativa non est causa alicujus distinctionis actualis intentionalis, sed magis effectus, aut conditio, vel est aliquid prorsus extrinsecum, imò non est distinctio passiva, quomodo ergo poterit fundare distinctionem activam vel rationis ratiocinatæ? neque refert, quòd gradus metaphysicos cognoscamus ex eorum operationibus, unde videtur intellectus noster sumere fundamentum eos distinguendi. Contra quod sic argumentor: nisi ex parte conceptus objectivi, vel ipsarum rerum admittatur quædam ratio verificativa distinctionis rationis, tunc quamcumque astruimus distinctionem rationis ratiocinatæ, semper ipsi gradus metaphysici erunt conceptus difformes objecto, & mera figmenta rationis ratiocinantis, sed hæc non possunt dici. Ergo.

Ob. 4. Juxta nos evertitur totum Mysterium
rium

rium SS. Trinitatis, & non potest amplius gentili ad fidem Catholicam convertendo probari, SS. Trinitas, sed hoc est falsum, ergo. Ma. prob. Mysterium SS. Trinitatis contra Gentilissimum ita evincitur, omne produciens distinguitur à producto, sed Pater æternus est produciens, & Filius est productus, ergo Pater distinguitur à Filio, ad hoc argumentum respondet Gentilis distinguendo ma. produciens distinguitur à producto realiter nego, virtualiter concedo ma: atqui subsumo, hoc modo evertitur Mysterium SS. Trinitatis. Resp. 1. retorq: Argumentum in Scotistas, nam Gentilis eodem modo posset distinguere dictam ma. produciens distinguitur à producto realiter nego, formaliter ex natura rei conc. ma. quomodo hæc ratione juxta Scotum dabitur SS. Trinitas? Resp. 2. Nego ma. & paritatem, nam distinctio virtualis salvans prædicata contradictoria inter Attributa absoluta Dei compatitur actualissimam identitatem attributorum, attamen realis & non tantum virtualis productio tollit realem identitatem Personarum, eò quòd nihil possit realiter se ipsum producere, ergo distinctio virtualis non potest adhiberi in Personis realiter distinctis, sicut adhibetur in attributis vel gradibus metaphysicis realiter identificatis.

Ob. 5. Quæ sunt idem inter se, eorum quoq; omnia prædicata realia sunt idem juxta
com-

commune axioma, *quaecunque sunt eadem uni tertio, &c.* sed quilibet gradus metaphysicus est adæquatè idem cum altero, ergo etiam omnia prædicata realia unius gradus identificantur cum realibus prædicatis alterius gradus, & consequenter reale prædicatum *sensitivi* quod identificatur cum animali etiam identificatur cum rationali identificato cum animali, atqui hoc modo non dabitur diversitas prædicatorum in gradibus metaphysicis, ergo ad salvandam talem diversitatem non opus erit distinctione virtuali. Resp. dist. maj. Eorum quoque prædicata sunt idem eo genere identitatis, quo gradus sunt idem, conc. alio neg. maj. sed quilibet gradus est idem cum altero genere identitatis realis actualis, conced. virtualis, neg. mi. & conseq.

Ob. 6. Si datur distinctio virtualis intrinseca, tunc vi ipsius potest prædicatum reale, quod affirmatur de animali, cum veritate realiter negari de rationali, vg. *sensitivum* quod in hac propositione, *animal est sensitivum*, affirmatur de animali, posset in veritate negari de rationali, per hanc propositionem *rationale non est sensitivum*, sed hoc est falsum, nam cum omnibus, cum quibus realiter identificatur animal, etiam realiter identificatur sensitivum, ergo. Resp. dist. maj. Potest realiter negari de rationali secundum identitatem realem actualem, neg. secundum realem virtua-

lem conc. maj. & hoc modo negatur sensitivum de rationali, non secundum identitatem realem actualem, sed identitatem realem virtualem, ut sensus sit, eadem indivisibilis essentia hominis in quantum dicit explicatam rationem sentiendi, & æquivalet bruto, sic hominem denominat formaliter sensitivum, quod non præstat, in quantum continet explicatam rationem discurrendi, & Angelo æquivalet.

Urgebis, distinctio virtualis eodem modo debet verificare hanc propositionem negativam v.g. *rationale non est sensitivum* quâ ratione illam verificaret distinctio actualis extremorum, nam est æquivalentia cum distinctio-
ne actuali, sed realis actualis distinctio faceret, ut propositio negativa negaret identitatem actualem, ergo etiam distinctio virtualis debet facere, ut propositio neget identitatem realem actualem. Resp. neg. maj. Nam æquivalentia, quam habet distinctio virtualis cum actuali, non consistit in hoc, quòd utraque eodem modo debeat verificare propositionem negativam, sed in hoc, quòd sicuti distinctio actualis salvat duo prædicata contradictoria de rebus realiter distinctis, ita distinctio virtualis salvat contradictoria prædicata inter res tantum aptitudinaliter diversas.

Ob. 7. Juxta nos evertitur omnis forma syllogistica, & annullatur principium metaphy-

physicum quaecunque sunt eadem uni tertio &c. sed hæc dici nequeunt, ergo. Maj. prob. in hoc syllogismo expositorio, *hoc animal est rationale, hoc animal est vivens, ergo aliquod vivens est rationale.* In hoc inquam syllogismo concessâ majore & minore potest negari consequentia ab Adversariis, nam extrema conclusionis non sunt idem cum medio termino secundum eandem virtualitatem, sed secundum diversas virtualitates, & prædicata virtualiter distincta, ut autem syllogismus benè concludat, debent duo extrema ita identificari cum medio, ut ab eo neque virtualiter distinguantur. Similis responsio potest dari ad omnes alias argumentationes, ergo juxta corrueret omnis forma syllogistica. Resp. neg. maj. nam eo modo extrema conclusionis de se mutuò affirmantur, quo modo conveniunt in medio termino, sed in medio conveniunt realiter actualiter, ergo etiam tali modo inter se nectuntur in conclusione adeoque distinctio virtualis hîc nihil probat.

§. 3.

An distinctio formalis ex natura rei fundet distinctionem rationis ratiocinatae?

SCotus ut fundet distinctionem rationis ratiocinatae, vult, gradus metaphysicos v.g. animalitatem & rationalitatem in homine distingui actualiter ante opus intellectus

distinctione illâ, quam vocat *formalem ex natura rei*, ita, ut licet concedatur in homine, animalitatem & rationalitatem esse eandem rem, tamen velit esse duas formalitates actu, & de facto independenter ab intellectu, & quia distinctio rationis ratiocinata est distinctio rationis cum fundamento in re, ideò dantur diversa fundamenta in re, vel diversæ formalitates actuales, ob quas aliter definitur & concipitur animal, quàm rationale, & ideò distinctio actualis est fundamentum distinctionis rationis ratiocinatae.

Dico. Distinctio actualis non est fundamentum distinctionis ratiocinatae, sed distinctio actualis unius entitatis in varias formalitates provenit à solo intellectu, & à parte rei nihil datur, nisi mera virtus distinguendi.

Prob. 1. Distinctio formalis ex natura rei non est necessaria, ergo non datur. Antec. prob. Tunc non est necessaria, quando omnia, quæ deberet facere distinctio actualis, etiam potest præstare distinctio virtualis, sed hoc fit, ergo. Min. prob. Quod æquivalet alteri, potest facere, quid quid alterum facit, sed distinctio virtualis æquivalet actuali, ergo potest facere, quid quid distinctio actualis faceret, si daretur. Ma. constat, quia enim nummus aureus æquivalet duobus argenteis, ideò potest præstare, quid quid præstarent duo argentei. Min. etiam patet. Nam ideò dicitur distin-

ctio virtualis, quia per illam res æquivalet pluribus realiter distinctis.

Prob. 2. Ideò datur distinctio actualis, quia de unica re non possunt verificari prædicata contradictoria. 2. Eadem numero res actualis non potest terminare diversos conceptus, aut habere diversas definitiones, atqui ob has rationes non est necessaria distinctio actualis, ergo non datur. Min. prob. ad hoc, ut de eadem simplici re non verificentur duo contradictoria, sufficit, prædicata illius rei distinguí virtualiter, sive eam rem esse multiplicem virtualiter, ubi deinde secundum unam partem virtualitatis potest aliquid de re verificari, quod non verificatur de illa re secundum aliam partem virtualitatis, & consequenter per distinctionem virtuales tolluntur contradictoria, ergo non est necessaria distinctio actualis. Imò eadem distinctio virtualis sufficit ad hoc, ut eadem res terminet diversos conceptus, & definiatur diversis definitionibus secundum diversas virtualitates ejusdem rei, hinc omnia argumenta Adversariorum tantum probant, gradus metaphysicos virtualiter, non autem actualiter distinguí, & ideò dicitur distinctio rationis ratiocinata fieri cum *fundamento* in re, id est cum virtute in re, non autem cum actualitate in re. Conf. gradus metaphysici sunt una & eadem formalitas à parte rei virtualiter tantum multiplex, ergo

non distinguuntur actu, sed solum virtute. Ant. prob. Formalitatis utpote effectus formæ debet formæ, à qua procedit, proportionari, atqui forma, à qua procedunt gradus metaphysici, vg. anima rationalis in homine, est unica, & simplex, & solum virtualiter multiplex, ut ipsi Adversarij fateri debent, ergo etiam gradus metaphysici sunt unica simplex formalitas virtualiter tantum multiplex, hinc Scotus animalitatem & rationalitatem frustra vocat formalitates, sicut enim forma propriè est ens reale, ita etiam gradus procedentes à forma sunt entia realia virtualia, five distinguibilia, & non formalitates objectivæ, vel actuales.

Ob. 1. De eadem re non possunt verificari contradictoria sed de animalitate & rationalitate verificantur contradictoria, ergo non sunt eadem res, sed actu ante omnem mentis operationem distinguitur animal à rationali. Min. prob. de animalitate dicitur, quod sit principium sentiendi, sed hæc sunt prædicata contradictoria, ergo. Resp. dist. maj. de re tam virtualiter quàm formaliter eadem conc. de re, quæ sit eadem formaliter, & realiter, non autem virtualiter, neg. maj. ut autem propriè sint prædicata contradictoria, vel melius loquendo propositiones contradictoriæ, debent verificari de subjecto tam realiter, & formaliter, quàm virtualiter eodem,

dem, hoc declaratur exemplo obvio, de aureo nummo, ut continente valorem unius floreni dicitur, eum non sufficere ad solvendum debitum, ut verò continet valorem trium florenorum, dicitur de eo, quòd sufficiat ad solvendum debitum, atqui *sufficere & non sufficere* sunt prædicata contradictoria, de eodem nummo aureo virtualiter multiplici, ergo etiam *esse principium sentiendi, & non esse principium sentiendi* solùm verificantur de eodem virtualiter multiplici, ex quibus patet, distinctionem actualem, sive formalem ex natura rei esse superfluam, nam omnia illa, ob quæ distinctio actualis asseritur à suis AA. possunt solvi per distinctionem virtualem à parte rei possibilem, imò si gradus metaphysici distinguerentur actu ante omnem mentis operationem, tunc distinctio activa rationis ratiocinatæ esset superflua, ut quid enim distingueret actu illa, quæ aliàs jam sunt actu distincta? tandem quæro ab Advers. licet de facto non detur juxta illos, saltem supponamus existere in rerum naturâ formalitatem aliquam in se quidem unicam, & simplicem, quæ tamen idem præstet, quod plures, id est, sit æquivalenter, & virtualiter multiplex, haud dubiè in tali casu de ea formalitate diversimodè consideratâ possent enuntiari contradictoria, formari plures conceptus inadæquati, & eadem res sub illa diversa æquivalentia per diversas explicari

definitiones, sicut ergo in tali casu sufficit distinctio virtualis, & non est necessitas ullius distinctionis actualis, ita sufficit distinctio virtualis in omni alio casu, consequenter omnes gradus metaphysici sunt una formalitas à parte rei, virtualiter solum multiplex.

Neque dicas, ergò falsò dicitur, quòd animalitas in homine non sit principium ratiocinandi, si unica formalitas est, quæ sentit, & discurret. Resp. Nego illatum, & si enim sit unica formalitas actualiter, est tamen virtualiter multiplex, & ideò eadem formalitas considerata, ut est principium sentiendi, vocatur animalitas, ut verò est principium discurrendi, vocatur rationalitas, hinc ista diversa nomina non cadunt supra formalitates actualiter diversas, sed supra eandem formalitatem virtualiter diversam, & ideò etiam hæc propositio *animal non est rationale*, est vera virtualiter, non actualiter.

Urgebis 1. Ex gradibus metaphysicis virtualiter distinctis (sive formalitates sive virtualitates nomines) vel una formalitas aut virtualitas ut talis est eadem cum altera ante omnem mentis operationem, vel non: si non: tunc datur distinctio Scotistica, quia enim illa ratio est quædam realis formalitas, jam ante omnem mentis operationem una non erit altera, ac proinde ex natura rei formaliter distinguuntur. Si admittis esse easdem, tunc destruis

struis principium metaphysicum, *impossibile est idem simul esse & non esse.* Si distinguis, esse actu easdem non virtute, tunc petis principium, quid enim est aliud non esse idem virtute, quàm virtualiter distinguui? Resp. Illas rationes objectivas, aut virtualitates actu easdem, virtute esse diversas, nec per hoc petitur principium, sicut enim quærenti, num hæc duo sint distincta vel indistincta? bene respondetur esse distincta virtualiter, actu indistincta, ita etiam quærenti, num sint eadem vel non? rectè respondetur, esse eadem actu, virtute plura.

Urgebis 2. Prædicata contradictoria debent salvari per distinctionem propriè dictam, sed distinctio virtualis non est propriè loquendo distinctio, ergo per illam non salvantur contradictoria, sed magis per distinctionem actualem. Min. constat, nam tò *virtuale* hanc distinctionem alienat, & extrahit à ratione veræ & propriæ distinctionis, unde magis debet dici distinguibilitas, quàm distinctio, relinquit etiam omnimodam rei identitatem, consequenter contradictoria caderent supra omnimodè eandem rem, & sic idem simul esset, & non esset. Resp. neg. maj. Si enim prædicata contradictoria in corpore replicato *vg. idem corpus sedere & non sedere* ab Advers. possunt salvari per distinctionem virtualem purè extrinsecam, & quæ est mera perinde-fe-

habentia, cur non prædicata contradictoria in gradibus metaphysicis queant salvari per distinctionem virtuales intrinsecam, & quæ consistat in aliqua eminentia, quatenus v.g. solus homo eminenter continet perfectiones rerum realiter distinctarum, deinde distinctio virtualis non debet esse propriè distinctio, quia enim solum fundat prædicata fundamentaliter diversa, ideò sufficit distinctionem esse passivam & fundamentalem.

Urg. 3. Distinctio virtualis vel datur à parte rei, vel non, si non: ergo est ens rationis, quod dici nequit, si autem datur à parte rei, ergo est actualis. Resp. nego conseq. Nam distinctio thomistica est realis virtualis, & in hoc graviter decipiuntur Adversarii existimantes, omnia illa, quæ dantur à parte rei ante omnem operationem intellectus esse actualia, quippè entia realia dividuntur in entia realia virtualia, & realia actualia, sicuti etiam Aristoteles in 1. Phys. dividit ens reale in potentiam realem, & actum realem, ubi potentia realis, ceu membrum dividens, haud dubiè debet excludere actum suum membrum dividens, adeoque non omnia sunt actualia, quæ dantur à parte rei. Itaque distinctio virtualis est realis intrinseca, quia ponitur in intima virtute, & perfectione objecti, quam consequitur æquipollentia cum pluribus realiter diversis, non est autem actualis, vel formalis

malis, nam *tò formale* absolute pronuntiatum *formalizat*, & *tò actuale* *actualizat* distinctionem, nostra autem virtualis distinctio non significat extrema actu, vel formaliter distincta, ergo non est formalis, aut actualis.

Urgebis 4. Entia realia extra intellectum distinguuntur realiter actualiter, ergo formalitates reales extra intellectum, ut sunt animalitas & rationalitas, distinguuntur formaliter actualiter. Resp. Nego suppositum consequentis, quòd animalitas & rationalitas sint duæ formalitates, sed sunt tantum unica formalitas realiter, deinde in hac materia *tò actuale* non cadit suprà distinctionem, sed suprà rem, vel existentiam actualem rei virtute distinctæ, uti etiam *tò formale* cadit suprà formalitatem, non suprà distinctionem, ut sensus sit, animalitas, & rationalitas sunt eadem actualiter & formaliter, virtute tamen distinguuntur.

Ob. 2. Ubi sunt diversæ naturæ, ibi est distinctio ex natura rei, sed animal & rationale in homine sunt diversæ naturæ ergo. Mi. prob. quæ habent diversas definitiones essentielles, habent diversas naturas, sed animal & rationale habent diversas definitiones, nam animal definitur principium sentiendi & rationale principium discurrendi, ergo etiam habent diversas naturas, nam definitio explicat naturam rei. Conf. Ubi sunt diversæ
ope-

operationes, ibi sunt diversa principia talium operationum, sed animal & rationale eliciunt diversas operationes, nimirum *sentire*, & *discurrere*, ergo sunt inter se diversa. Ma. constat, nam principia cognoscuntur per suas operationes, sicut arbor per suos fructus. Resp. dist. maj. Habent diversas naturas vel actu, vel æquivalenter conc. actu semper neg. maj. Ratio est, quia enim animal & rationale sunt una entitas actualis æquivalens pluribus, ideò possunt facere, quid quid facerent plura, si darentur, consequenter possunt diversis definitionibus definiri, diversis conceptibus formalibus explicari. Ad Conf. dist. maj. Ibi sunt diversa principia diversitate actuali, neg. diversitate virtuali conc. maj. Sicut enim idem truncus sufficit ad varios ramos, ita idem principium actuale, virtualiter tamen multiplex sufficit ad varias operationes, adeòque Scotistæ frustra & sine necessitate entia multiplicant, totus enim labor in hoc positus, quòd contentur evincere aliquam distinctionem à parte rei, & ante opus intellectus inter gradus metaphysicos, atqui distinctio virtualis est talis distinctio à parte rei, ergo actualis est frustranea.

Urgebis, distinctio realis intensionalis, vg. si intellectus realiter distinguit Petrum à Paulo, supponit distinctionem actualem à parte rei inter Petrum & Paulum, ergo etiam di-

distinctio rationis supponit distinctionem actualem à parte rei. Resp. nego consequ. & paritatem, nam distinctio realis ex parte intellectus procedit à ratione speculativa, adeoque non facit duo distincta, sed supponit ea actu distincta, e contra distinctio intentionalis procedit à ratione practica, quæ eandem rem physicè indivisibilem actu intentionaliter dividit, eò quòd reperiatur diversas virtualitates in eadem simplici re, adeoque facit, & non supponit duo distincta actu.

Ob. 3. Conceptus rationis, ut sit verus, debet esse conformis objecto à parte rei, adeò, ut si objectum sit unum, etiam intellectus concipiat ut unum, si verò objectum sit multiplex, etiam intellectus concipiat ut plura, atqui juxta nos intellectus concipit animal & rationale ut plura, ergo à parte rei sunt plura per distinctionem formalem ex natura rei. Resp. disting. ma. Conceptus adæquatus debet ei esse omnimodè conformis objecto à parte rei, conc. inadæquatus, nego ma. animal & rationale à parte rei sunt idem, sed intellectus per suam subtilitatem ea intentionaliter dividit, & facit aliud objectum, quàm prius fuerit, ex quo fit, ut apprehenso animali non apprehendat rationale, quia rationale non est ejus objectum, ut verò intellectus sic præscindat requiritur, præcedere distinctionem virtualem, & non actualem, nam, si omnia à parte rei sunt

sunt distincta, quomodo Scotistæ explicabunt illud receptissimum axioma, *intellectum habere vim divisa coadunandi, & coadunata dividendi.*

Ob. 4. De ratione partis est, ut ante opus intellectûs à sua comparte distinguatur, sed animalitas, & rationalitas sunt partes hominis, ergo. Resp. dist. min. Sunt partes realiter, & physicè, nego, metaphysicè & secundum rationem conc. min. nam ut ait D. Th. homo componitur ex animali, & rationali, non sicut ex duabus rebus, aut formalitatibus tertia res, vel formalitas, sed sicut ex duobus conceptibus tertius conceptus.

Neque dicas, animal & rationale sunt entia realia, sed homo componitur ex animali & rationali, ergo componitur ex partibus realibus. Resp. dist. maj. Sunt entia realia quantum ad entitatem, conc. quantum ad distinctionem, neg. maj. itaque frustra clamant Scotistæ, ego sum physicè animal, & rationale, ergo non per intellectum, Respondeo, ego quidem sum physicè animal, sed hoc meum animal non est physicè, & actualiter divisum, aut distinctum à rationali, sed sufficit dividi, & distingui per intellectum. Hinc miror Scotistas, tantam subtilitatem intellectûs dividendi, componendi, distinguendi, coadunandi gradus, quam omnes Philosophi soli rationi attribuunt, eos concedere rudi, & inerti

erti naturæ quam sufficit esse principium passivum distinctionis sive distinguibilem, & nihil habet in distinctionibus de actualitate, ne aliàs homo dicatur ens conflatum ex pluribus entibus in actu, & fiat ens per accidens. Ob hanc causam animal dicitur terminus magis communis, univocus, contrahibilis, aut principium conveniendi, cum animali leonis, non physicè actualiter, sed virtualiter, sive fundamentaliter à parte rei, in quantum datur fundamentum, & virtus abstrahendi animal à rationali, in quo casu per rationem animal Petri fit actualiter simile animali leonis, aut actualiter terminus communis. Fortè dicet Hilarius Scotista, distinctio media illa est optima, *nam virtus in medio*. Respondeo, concedendo, quòd virtus, id est, distinctio virtualis, vel virtus distinguendi sit in medio, & optima distinctio, non actualis.

Ob. 5. Illa distinguuntur actu, quorum unum actu non est aliud, sed animalitas in homine actu non est rationalitas, ergo. Min. prob. Animalitas non est actu id, quod ipsa negat, sed animalitas negat rationalitatem, ergo animalitas non est actu rationalitas. Mi. prob. Id, quod convenit, negat id, quod non convenit, sed animalitas in homine est id, quod convenit cum bruto, & rationalitas est id, quod non convenit cum bruto, ergo animalitas negat rationalitatem. Resp. disting. maj.

maj. Id, quod convenit, negat id, quod non convenit existens in eodem subjecto secum, nego, existens in termino, vel alieno subjecto conc. maj. ut homo dicatur conveniens cum bruto per animalitatem, & disconveniens per rationalitatem, non requiritur, ut animalitas in ipso homine actu neget rationalitatem, sed sufficit, quod animalitas bruti actu neget, & excludat rationalitatem, eo ipso enim, quia in bruto ceu in termino datur animalitas absque rationalitate, licet in homine eadem res imò eadem formalitas sit animalitas, & rationalitas, tamen illa simplex formalitas dicit convenientiam cum bruto, quatenus etiam in bruto reperitur animalitas, & dicit disconvenientiam cum bruto, in quantum in bruto est animalitas sine rationalitate, vel juxta communem nostram distinctionem eadem formalitas in homine secundum unam virtualitatem dicit convenientiam cum bruto, & secundum aliam virtualitatem dicit disconvenientiam cum bruto.

Urgebis. Rationale in eodem homine potest separari ab animali, ergo non sunt una simplex formalitas. Ant. prob. Anima S. Petri de facto est rationalis, sed non est animal, nam aliàs sola anima S. Petri esset homo, vel animal rationale, ergo rationale est separabile ab animali. Resp. dist. mi. non est animal completum, & *ut quod*, conc. incompletum, radi-

radicaliter, & *ut quo*, sive metaphysicè neg.
min. Anima in communi definitur, quòd sit
id, quo primò vivimus, sentimus, movemur,
& intelligimus, adeoque est radix, sive princi-
pium, *quo* sentiendi, & discurrendi, in quo
sensu etiam potest dici animal incompletum,
sive pars radicalis animalis, animal autem
completum est totus homo, nam in prædica-
mento non ponuntur directè, nisi entia com-
pleta. Denique hoc argumentum Adversari-
orum probat distinctionem realem inter gra-
dus, non formalem.

Ob. 6. Conceptui formali adæquatè di-
verso correspondet conceptibile adæquatè
diversum, sed conceptus animalis est adæqua-
tè diversus à conceptu rationalis, ergo ani-
male est adæquatè diversum conceptibile à ra-
tionali, consequenter distinguuntur formali-
ter ex Naturæ rei, & non tantùm virtualiter.
Resp. Hoc argumentum, quod Adversarij
existimant esse evidens in sua sententia, ma-
ximè in Divinis, tamen ego puto esse evidens
pro Thomistis, nam conceptui diverso corre-
spondet conceptibile diversum, ecce *concepti-
bile*, id est distinguibile, siquidem concepti-
bile à parte rei tantùm dicit distinctionem
passivam, sive virtualem, aut distinguibilita-
tem, non distinctionem actualem. Deinde
Adversarij in hoc falluntur, putantes, hunc
conceptum, *animal est principium sentiendi*,
C esse

esse conceptum adæquatum animalis, etsi enim sit conceptus adæquatus animalis abstracti, & in communi, non tamen animalis, prout est in Petro, nam illud animal realiter, & entitativè etiam est principium discurrendi.

§. 4.

Quomodo Distinctio virtualis sit fundamentum Precisionum objectivarum?

SCotus cum suis asseclis in priori §. fuit nimis liberalis in assignando fundamento distinctionis rationis ratiocinatæ, dum pro fundamento assignat duas formalitates à parte rei distinctas, econtrà RR. sunt nimis parci, dum à parte rei omnem prorsus distinctionem eliminant è domo graduum metaphysicorum, sed eos statuunt ita indivisibiles à parte rei, uti punctum mathematicum, ob quam rationem omnem distinctionem refundunt in actus intellectûs, sive præcisiones formales. Thomistæ procedunt mediâ & regiâ viâ, admittentes saltem aliquam distinctionem à parte rei.

Dico. Distinctio virtualis intrinseca est fundamentum, & radix præcisionum objectivarum, ita S. Th. qui in 1. dist. 2. q. 1. a. 3. ait, *pluralitas divinarum perfectionum non est solum ex parte intellectûs secundum diversas conceptiones, quæ dicuntur diverse rationes, sed est ex parte ipsius Dei.* Atqui ex parte ipsius Dei

non est præcisio, vel distinctio formalis, ergo realis, non actualis, ergo virtualis. Quod hîc dicitur de Attributis Divinis, debet cæteris paribus etiam intelligi de gradibus metaphysicis, ut autem conclusio magis etiamnum percipiatur, notandum est, ex RR. duplicem dari distinctionem virtualem maiorem, & minorem, illa est, quæ fundat in eadem simplici re capacitatem ad prædicata contradictoria rei intrinseca, vel quæ dicit identitatem duorum inter se cum distinctione in tertio, hæc distinctio virtualis repugnat in rebus creatis: distinctio virtualis minor est intrinseca capacitas rei, vi cuius terminat duo contradictoria extrinseca, & intentionalia, vg. cognosci & non cognosci. Hanc distinctionem imponunt Thomistis docentibus, eam intercedere inter gradus metaphysicos, & acriter contra eam insurgunt RR. juxta Thomistas in præcisionib⁹ objectivis verificantur prædicata contradictoria extrinseca, ergo etiam intrinseca. Probant conseq. Si verum est, animal cognosci cognitione A. & idem animal, vel rationale non cognosci cognitione A, tunc etiam verum erit, idem animal esse cognoscibile cognitione A, & non esse cognoscibile eadem cognitione A, item verum erit, quod idem intellectus sit cognoscens, & non cognoscens idem animal, sed hæc sunt prædicata contradictoria intrinseca, ergo juxta Tho-

mistas de eadem simplici re verificantur contradictoria intrinseca, adeoque etiam distinguerentur per distinctionem virtuales majorem. Verum frustranea est omnis hæc impugnatio, quippè Thomistæ neque admittunt contradictoria intrinseca, neque extrinseca, & ratio est manifesta, nam contradictoria qualiacunque sint, debent esse respectu ejusdem omninò rei, ut patet ex natura contradictoriorum, atqui cognosci & non cognosci non verificantur de eadem simplici re, sed de re virtualiter multiplici, ergo non sunt contradictoria, neque extrinseca quidem; difficiliùs solvunt hæc ipsa contradictoria (vg. idem cognosci clarè & idem non cognosci clarè) ipsi Adversarij, qui admittunt diversam cognitionem ex parte intellectûs, & nullam prorsus diversitatem neque virtuales quidem ex parte objecti, nos itaque admittimus aliam distinctionem virtuales, quæ est æquivalentia intrinseca in ipsa re fundata, per quam res formaliter simplex virtualiter est multiplex, & per hanc salvantur, & solvuntur omnia contradictoria sive intrinseca sive extrinseca, quæ de tali re enuntiantur. His suppositis.

Prob. Conclus. 1. Præcisio objectiva est, quando in eadem indivisibili entitate una formalitas attingitur absque alia, ita ut hæc diversitas attingendi non solùm sit penes diversos conceptus formales, sed etiam ex parte
 ipsius

ipsius objecti, atqui talis diversitas monstratur per distinctionem virtuales, ergo hoc est fundamentum præcisionum objectivarum. Min. prob. Ideò ex parte objecti est objectiva diversitas prædicatorum, quia ibi invenitur æquivalentia, sive virtus, & radix distinguendi plura, quæ deinde intellectus objectivè præscindens actu distinguit, ergo hæc diversitas actualis rationis vel diversitas objectiva fundatur in diversitate virtuali.

Prob. 2. Ipsi RR. ponunt inter animal & rationale distinctionem rationis ratiocinatæ, in quantum animal cognosco, non cognito formaliter rationali cum fundamento in re, ita ut sicut intellectus concipit, & distinguit, sic detur fundamentum, & radix distinguendi in re ipsa, atqui hoc modo distinctio virtualis est fundamentum præcisionum objectivarum, imò etiam præcisionum formalium, ergo. Min. prob. Præcisiones objectivæ nil aliud sunt, quàm quòd duæ perfectiones realiter identificatæ ita tamen fundamentaliter sive virtualiter sint diversæ, ut una sit objectum meæ cognitionis, altera non sit objectum, sed hæc omnia habentur ex objecto à parte rei virtualiter diverso, ergo distinctio virtualis est fundamentum præcisionum objectivarum. Idem patet in præcisionibus formalibus, quæ actu intentionaliter dividunt animal à rationali, sed divisioni activæ correspondet divisibile

bile à parte rei, sicut enim nequit dari dealbatio sine dealbabili ita neque divisio sine divisibili, ergo si per præcisionem formalem animal actu intentionaliter dividitur à rationali, tunc ex parte objecti debet esse divisibile in potentia, & virtualiter, & hæc est distinctio virtualis, quam nolumus vocare solam distinguibilitatem, sicuti etiam præcisionem objectivam non vocamus præscindibilitatem, nam etsi non sit distinctio actualis, quæ unice est in intellectu formaliter, est tamen distinctio in potentia ex parte objecti, & præsupponitur ad distinctionem, sive præcisionem actualem, & formalem, & hæc distinctio passiva ex parte objecti ita est necessaria, ut ipse Scotus rei veritate coactus teste Arimin. in r. dist. 8. q. 1. a. 1. eam appellârit virtualem. Conf. Hæ propositiones *animal est principium sentiendi, rationale non est principium sentiendi*, sunt à parte rei veræ, nam veritas est adæquatio, & commensuratio cognitionis cum objecto à parte rei, imò si à parte rei non essent veræ, tunc intellectus has propositiones enuntians falsum diceret, ergo à parte rei debet dari aliqua distinctio in potentia, quæ verificet has propositiones, & hæc est virtualis, ex quibus patet, eam distinctionem Adversariorum esse nullam, vg. *animal cognosci clarè, & rationale confuse, sive animal cognosci clarè partiali claritate, quæ sufficiat ad distinguendum ab*
omni

*omni non animali, & non cognosci majori adhuc
claritate, quæ sufficiat etiam ad distinguendum
ab omni non rationali. Hæc, inquam, distin-
ctio est nulla, si enim à parte rei datur diversi-
tas virtualis inter formalitates, quas deinde
intellectus actu intentionaliter dividit, tunc
necessariò una formalitas est meum objectum,
& secundùm suam virtualitatem clarè cogno-
scitur, altera autem formalitas virtualiter di-
stincta non est meum objectum, & secundùm
suam virtualitatem omninò non cognoscitur,
ergo non cognoscitur una formalitas clarè, &
altera obscurè, siquidem intellectus præcisivus
cognoscit, ut distincta, adeò ut in conceptu
virtuali & objectivo animalis nullo modo in-
cludatur conceptus virtualis, & objectivus ra-
tionalis, si enim includeretur, tunc animal &
rationale non forent à parte rei virtualiter di-
stincta, ergo. Si cognoscitur virtualiter ani-
mal, tunc nullo modo nec confusè cognosci-
tur rationale virtualiter, & sic præscinditur
objectivè. Neque hîc iterum juvant Adver-
sarios diversa connotata, & operationes ani-
malis, & rationalis, propter quas animal præ-
scindit formaliter à rationali, nam ut benè
docet Angelicus Doctor, etsi conditio causæ co-
gnoscat ex conditionibus effectûs, & diversis
operationibus, non tamen conditio causæ verifi-
catur propter conditiones effectûs & operatio-
num, ergo contradictoria v.g. esse principium*

sentiendi, & non esse principium sentiendi, quæ verificantur de gradibus metaphysicis, debent salvari per diversitatem intrinsecam, & radicalem in objecto, in objecto, & non distinctionem extrinsecam operationum diversarum. Neque dicas. Ideò unum gradum præscindi formaliter ab altero, non propter diversitatem aliquam virtualem à parte rei, sed propter imbecillitatem intellectûs humani, qui non potest unicâ cognitione exhaustire totam objecti cognoscibilitatem, propterea intellectus divinus non potest præscindere, qui caret tali imbecillitate. Verùm hæc responsio est pro nobis, nam ut fatentur Advers. objectum habet aliam, & aliam cognoscibilitatem, sive distinguibilitatem, imò si hanc non habeat, tunc noster imbecillis intellectus vel omnia, vel nihil cognosceret in objecto, quia autem habet diversam cognoscibilitatem virtualiter, ideò intellectus humanus imbecillis unam attingit virtualitatem, & alteram relinquit omninò intactam. Hinc alia ratio accedit, omnis actus specificatur ab objecto, adeoque duo numero actus, ne sint idem, debent specificari à pluribus objectis, sed actus formaliter præcisivi sunt realiter distincti, ergo debent habere objectum aliquo modo, id est, saltem virtualiter diversum.

Ob. 1. Non potest animalitas hominis produci absque rationalitate, ergo neque cognosci

gnosci. Prob. conseq. Ideò repugnat in homine animal produci sine rationali, quia sunt idem, ergo ideò repugnat animal cognosci sine rationali, quia sunt idem. Resp. neg. conseq. & paritatem, nam existentia est ultimus actus completivus, & ideò, si aliquid existit, debet secundum omnia existere, & produci, nam productio non est abstractiva, e-contrà intellectus est abstractivus, qui non obligatur ad totam cognoscibilitatem rei, alia est disparitas, nam productio tendit in unam rem eodem modo, id est physicè spectatam, intellectio autem in unam rem sub alia & alia ratione virtuali.

Urgebis I. Distinctio actualis intentionalis vel mutat objectum intrinsecè, vel non, in primis non mutat intrinsecè, nam actus intellectus omninò extrinsecus non potest facere diversitatem intrinsecam in objecto, neque etiam mutat intrinsecè, nam aliàs objectum sicut erat indivisum ante operationem intellectus, ita manebit indivisum etiam virtualiter post operationem intellectus, ergo distinctio virtualis non est fundamentum præcisionum. Resp. Per intellectum præscindentem non mutari objectum intrinsecè realiter, hoc enim est impossibile, sed mutari intrinsecè objectivè, quatenus intellectus respicit extrema divisa, nam verè aliquid animali intrinsecum, nempe illius differentia constitutiva tollitur

extrinsecè per præcisionem objectivam, nulla autem fit mutatio intrinseca ex parte objecti, sicut enim intellectus actu intentionaliter separat animal à rationali, ita à parte rei in potentia & virtualiter animal non est rationale, adeoque etiam in intellectu cessat esse intrinsecè objectivè rationale, & inter perfectiones hominis solum animal est meum objectum, ita ut si per impossibile hoc animal non esset rationale, cognitio haberet se eodem modo, sicut de facto.

Urgebis 2. Tota hæc intentionalis diversitas, tantum facit distinctionem formalem, & non virtualem, ergo. Ant. prob. Ideò animal præscinditur à rationali, quia actus ita repræsentat gradum animalis, ut non repræsentet gradum rationalis, sed hæc est tantum præcisio formalis, & non distinctio virtualis ex parte objecti. Resp. dist. min. Est tantum præcisio formalis causaliter, conc. fundamentaliter, neg. min. Distinctio rationis ratiocinata vel formalis est causalis distinctio tenens se ex parte solius intellectus, ut ipse S. Th. docet, cui correspondet alia distinctio fundamentalis ex parte objecti, ex quibus colligitur celebre illud axioma, *abstrahentium non est mendacium*, nam eo modo intellectus abstrahit, & præscindit objectivè animal à rationali, quo modo à parte rei animal est præscindibile, adeoque actus abstrahens est totaliter conformis

mis objecto, & verax, quam veritatem cum objecto reverà vix explicant Adversarij.

Ob. 2. Si animal & rationale ante operationem intellectus distinguuntur virtualiter, sequitur animal, & rationale esse duas realitates, hoc est falsum, ergo. Maj. prob. duo fundamenta sunt duæ realitates, sed animal & rationale sunt duo fundamenta, ergo. Maj. prob. Distinctio formalis dicit duas formalitates, ergo distinctio fundamentalis dicit duo fundamenta, & quia duo fundamenta sunt à parte rei, ideò sunt duæ realitates. Resp. neg. conseq. & paritatem, nam distinctio formalis est activa, quæ facit formalitates, distinctio fundamentalis est passiva, quæ tantum dicit potentiam ad actum distinguentem, adeoque non est simpliciter distinctio, sed cum addito, virtualis, sive in potentia.

Urgebis. Illud fundamentum, quod est in animali, vel est idem cum fundamento, quod est in rationali vel diversum, si est idem, ergo non distinguuntur fundamentaliter, si est diversum, ergo distinguuntur actualiter. Resp. Illa fundamenta ante operationem intellectus esse unum fundamentum actu, sed virtute plura, quæ postea intellectus distinguit actu, ob eminentiam hominis à parte rei.

Ob. 3. Animal objective præcisum à rationali est ens rationis, ergo illi non correspondet distinctio virtualis à parte rei. Ant. prob.

prob. Illud est ens rationis, quod à parte rei non datur, sed habet esse merè objectivè in intellectu, atqui animal objectivè præcisum à rationali à parte rei non datur, ergo. Resp. dist. min. à parte rei non datur, ita ut simul concipiatur non ens per modum entis, neg. ut concipiatur verum ens reale, conc. min. animal à parte rei est cognoscibile sine rationali, ergo etiam à parte rei cognoscitur sine rationali, consequenter non est ens rationis.

Urgebis, juxta nos sequitur etiam potentiam visivam objectivè præscindere, hoc dici nequit, ergo. Maj. prob. Ideò intellectus præscindit objectivè, quia cognoscit animal sine rationali, sed etiam potentia visiva cognoscit, sive videt animal sine rationali. Respond. Quamvis R.R. concedant, potentiam visivam posse præscindere formaliter, adeoque in eo casu videre animal clarè, & rationale confusè, ego tamen nego in ullo casu potentiam visivam posse præscindere, nam illa non videt animal, sed colorem animalis, ergo non præscindit animal à rationali.

Ob. 4. Ens potest objectivè præscindi à gradibus metaphysicis inferioribus v.g. à longè possum cognoscere aliquid esse ens, & dubitare, an sit substantia, aut accidens, atqui ens non distinguitur virtualiter à gradibus metaphysicis, ergo distinctio virtualis non est fundamentum præcisionum objectivarum.
Min.

Min. liquet, nam ens est analogum, intimè imbibitum in inferioribus, ergo à parte rei non est distinguibile in formalitares. Resp. Distinctionem virtualem esse duplicè, quamvis in alio sensu, quam suprà, à RR. explicatum sit distinctionem scilicet virtualem majorem, & minorem, illa est, quando eadem simplex entitas à parte rei ita est virtualiter multiplex, ut sit à parte rei distinguibilis in varios conceptus perfectè distinctos, hoc modo animal distinguitur virtualiter à rationali, quæ distinctio virtualis propriè est fundamentum præcisionum objectivarum; distinctio virtualis minor potest dici illa, quando eadem simplex res est distinguibilis in varios conceptus, quorum unus explicitè quidem non continet alium, id est, ipsum formaliter non exprimit, implicitè tamen ipsum involvit, hoc modo ens distinguitur virtualiter à gradibus, quæ distinctio etsi fundet distinctionem rationis ratiocinatæ, non tamen fundat præcisiones objectivas.

CONCERTATIO II.

De Virtualitate Substantiæ.

HActenus egimus de distinctione virtuali, ut est virtus distinguendi à parte rei, quia autem distinctio realis non consistit

stet in negatione superadditâ, sed in positivâ rei entitate, ideò etiam distinctio virtualis in hoc imitatur distinctionem realem actualem, & non vult ab ipsa rei positiva entitate separari, inde fit, ut potentiæ accidentales, sive ipsa accidentia dicantur virtus substantiæ, in ordine ad producendam aliam substantiam, quæ vigorositas producendi aliam substantiam à natura concessa quibusdam accidentibus, non distinguitur ab entitate accidentium realiter, neque formaliter actualiter, sed tantum virtualiter. Quæritur ergo, quænam sit proxima, & immediata virtus producendi aliam substantiam?

Dico, immediata virtus agendi in creaturis non est substantia, sed accidens, unde nulla substantia creata est immediate operativa, sed mediis accidentibus, ceu virtutibus instrumentariis, est contra Scotum & R.R. est autem Aristotelis, qui in lib. de sensu & sensibili ait, ignem non agere ut ignis est, sed ut contrarietatem subit, id est, ut calidus est. idem docet S. Th. 3. p. q. 77. a. 3. ad 3.

Prob. I. Virtus, quæ ordinatur ad essendum, realiter distinguitur à virtute, quæ immediate ordinatur ad operandum, sed substantia ordinatur ad essendum, ergo non potest immediate ordinari ad operandum. Mi. constat, nam forma substantialis dat esse specificum rei, sive rationem essendi. Ma. prob.

Illæ

Illæ potentia virtuosæ realiter distinguuntur, quæ habent actus adæquatos diversos, sed potentia essendi, & potentia operandi habent, ergo. Min. prob. Ille actus est adæquatus, qui per primò respicitur à potentia, sed tò *esse* per se primò respicitur à sola potentia essendi, id est, à substantia, & tò *operari* per se primò respicitur à sola potentia operandi, ergo *esse* & *operari* sunt actus adæquatè diversi. Min. prob. Ille actus per se primò respicitur à potentia, qui solus specificat talem potentiam, sed tò *operari* specificat potentiam operandi, & non potentiam essendi, ergo tò *operari* respicitur per se primò à sola potentia operandi. Min. constat, nam potentia essendi, sive substantia non potest specificari ab operatione, ceu aliquo accidente. *Neque dicas, esse* & *operari*, sunt actus inadæquati, ita, ut tò *esse* sit actus primarius & tò *operari* actus secundarius juxta commune, *operari sequitur ad esse*, atqui propter actum secundarium non debet assignari nova potentia, sed eadem potentia attingens actum primarium extendit se etiam ad actum secundarium, ergo substantia est immediate operativa. Contrà quod sic argumentor: operari non est actus secundarius, ergo. Ant. prob. Actus primarius & secundarius debent esse in eodem genere, sed tò *esse* & *operari* non sunt in eodem genere, ergo. Maj. constat ex actu charitatis Dei, & proximi.

mi. Min. prob. Potentia essendi, sive *esse* spectat ad genus causæ materialis, nam existentia recipitur in essentia, sive in potentia essendi, potentia operandi autem, seu operari spectat ad genus causæ efficientis, atqui genus causæ efficientis est omninò diversum à genere causæ materialis, ergo. Hinc in accidentibus activis, vg. in calore ut octo debent duo virtualiter distingui, in primis entitas accidentis, deinde vigorositas caloris, quod attinet entitatem accidentis exigentis subiectum, in hoc sensu concedo, potentiam caloris esse quid secundarium consequens formam substantialem, quod attinet vigorositatem caloris, quæ determinat subiectum in ordine ad actualitatem, sive in ordine ad productionem novi ignis, in hoc sensu nego, potentiam caloris esse quid secundarium, sed est aliquid primarium in suo genere scil. causæ efficientis, ideoque, sicut in gradibus metaphysicis, ita in qualitatibus activis hæc prædicata contradictoria, *esse quid primarium, non esse quid primarium*, salvantur per distinctionem virtua-lem. Conf. Aurum producit in visceribus terræ, sol per speculum causticum producit ignem, sed ibi sol non est præsens formaliter, sed tantum virtualiter, scilicet in virtute caloris, ergo accidens est ipsa virtus proxima efficiendi substantiam. Ex quibus multa alia colliguntur, vg. homo non discurrit imme-
diatè

diatè per habitum, sed per actum logicæ, anima non intelligit, vult, audit, videt per suam entitatem, sed per potentias determinatas ab anima realiter, & non tantum formaliter ex natura rei, ut vult Scotus, aut ratione ratiocinata, vel virtualiter extrinsecè distinctas, ut volunt R.R. homo scribit, loquitur, generat non immediate per substantiam sed per potentias accidentales, ceu virtutes instrumentarias.

Prob. 2. ex S. Th. Commune est, *que sunt unita in superioribus, dispersa sunt in inferioribus*, atqui in Deo virtus operandi identificatur cum perfectione subsistendi, ergo in creaturis debent distinguì. Maj. prob. Ideò in superioribus v.g. in Deo sunt idem ratio operandi, & ratio essendi, quia Deus est ens illimitatum, adeoque virtualiter continet omnes perfectiones creatas, atqui substantia creata est ens limitatum, ergo non potest virtualiter per se præstare omnes effectus, sed solum præstat primarium effectum, nimirum *subsistere per se*, alias verò perfectiones, quæ sunt quasi ornamenta illius primarij *esse*, relinquit accidentibus, & hoc modo ens dicitur divisum in creaturis, cum econtra in Deo sit tota plenitudo entis, adeoque sicut Rex dividit negotia majora per se ipsum præstans v.g. negotium gerendi bellum, mittendi Legatos &c. minora officia relinquens Ministris, ita substantia

majora munera v.g. *subsistere* præstat per se, *operari* autem præstat per potentias famulantes.

Ob. 1. Accidens non producit immediatè substantiam, ergo substantia hoc præstat. Ant. prob. Omnis causa præcontinet effectum formaliter, aut virtualiter, sed accidens neutro modo continet substantiam, inprimis non formaliter, quia non est æqualis perfectionis cum substantia, ergo accidens non producit proximè substantiam. Resp. dist. ma. Omnis causa principalis conc. instrumentalis neg. maj. Virtus instrumentaria & servilis, ut est vigor accidentis, potest nomine principalis aliquid se excellentius efficere, sicut servus nomine sui domini sæpè præstat officia suprà suam conditionem.

Urgebis 1. Accidens non est causa instrumentalis, ergo. Ant. prob. Instrumentum debet à causa principali elevari, & accipere virtutem producendi effectum, sed accidens juxta nos non accipit talem virtutem, ergo. Resp. disting. ma. Instrumentum propriè dictum, conc. virtus instrumentaria, neg. maj. Accidens, v.g. calor ignis, eo ipso quia est virtus substantiæ ignis, jam est virtualiter potens producere ignem, & non requiritur specialis influxus formæ in calorem ut octo, sed sufficit, intima subordinatio, & conjunctio cum forma, quæ tamen non procedunt
in

in alijs instrumentis propriè dictis, vg. ferrâ, calamo, securi, quæ non sunt ipsa virtus agendi, adeoque indigent virtute superadditâ.

Urgebis 2. Accidens etiam ut virtus substantiæ non producit immediatè substantiam, ergo. Ant. prob. Virtus substantiæ est ipsa entitas accidentis, sed entitas accidentis non potest producere substantiam, ergo nec virtus. Resp. dist. ma. Est ipsa entitas accidentis realiter entitativè conc. virtualiter neg. maj. licet entitas accidentis & potentia productiva substantiæ sint idem realiter actu, tamen virtute distinguuntur, in quantum eadem entitas caloris spectata ut accidens concipitur ut similis aliis accidentibus non activis, spectata autem ut habet vigorem producendi substantiam, concipitur ut dissimilis aliis accidentibus semper cum fundamento à parte rei.

Urgebis 3. Ex hoc sequi, quòd quævis creatura possit producere omnem effectum, nam semper potest dici, eam continere effectum instrumentaliter in virtute causæ primæ, deinde quòd accidens in virtute substantiæ producat aliam substantiam, videtur imperceptibile, ac si quis diceret, quod pauper in virtute divitis possit dare pecunias, quas non habet, aut si debilis parvulus in virtute robusti viri, à quo tamen non adjuvatur, possit ferre ingens pondus, sicut ergo hæc sunt nulla, ita etiam est nulla vigorositas accidentium, quæ dici-

dicatur virtus substantiæ. Resp. ad 1. nego sequelam, non enim quævis creatura est instrumentum Dei, saltem absque virtute supernaturali in ordine ad effectus supernaturales, sicut calor est instrumentum respectu substantiæ ignis. Est etiam disparitas inter accidens, & allatas instantias, nam pauper non est ipsa virtus elargiendi pecunias respectu divitis, neque parvulus est ipsa virtus ferendi pondus, *ut quo*, sicut accidens est ipsa virtus substantiæ.

Ob. 2. Forma substantialis immediate producit suas potentias, & operationes, vg. forma ignis calorem, ergo substantia saltem in aliquo casu est immediate operativa. Conf. Aqua calida remoto igne reducit se ad antiquum frigus, sed iste effectus procedit immediate à substantia, cum nullum frigus remaneat in tali aqua, ergo. Resp. dist. ant. Producit suas potentias per actionem physicam, & propriè dictam, nego, per actionem metaphysicam sive emanativam, conc. mi. Itaque proprietates & potentiæ immediatæ producuntur ab essentia, sive subjecto tantum participativè, in quantum subjectum actionem generantis ad se terminatam etiam defert ad proprietates. Ad Conf. neg. min. Quòd aqua calida omninò amiserit frigus, nam hæc utpotè proprietas non potest naturaliter separari ab essentia, & licet amisset, tamen frigus
utpotè

utpotè suam proprietatem non produceret per actionem propriè dictam, sed per actionem emanativam, causa principalis autem esset ipse generans adhuc superstes virtualiter, scilicet in essentia aquæ, tanquam suo effectu relicto juxta commune, qui dat formam, dat etiam consequentia ad formam.

Ob. 3. Si accidens producit substantiam immediate, debet illam producere in virtute substantiæ, adeoque virtus debet illi superaddi, atqui hoc modo sequitur processus in infinitum, quia etiam ea virtus substantiæ est accidens, cui oporteret novam virtutem superaddi, ergo. Mas. prob. Quod de se est impotens, ut fiat potens producere effectum, debet illi aliqua virtus superaddi, sed accidens de se est impotens, ergo. Resp. dist. maj. Debet illi virtus superaddi, nisi sit ipsa virtus realis producendi substantiam conc. si est ipsa virtus, neg. maj. Sicut entitas animalis ex se tantum est principium sentiendi, quatenus tamen reperitur in homine, ita est à natura elevata, ut entitativè etiam sit principium discurrendi, quamvis virtualiter distinguatur à rationali: eodem modo entitas accidentis ex se tantum habet *inesse* subjecto ut tamen à natura est elevata, sic etiam est principium *ut quo* proximè producendi substantiam, quamvis etiam principium *inesse* distinguatur virtualiter à principio proximè operandi, imò et si

calor non possit producere, nisi alium calorem virtute propriâ, tamen ut virtus alterius potest etiam producere substantiantiam, imò idem calor conjunctus diversis substantiis v.g. cum igne producit ignem, cum homine producit carnem & ossa, cum sole efficit aurum, adeoque agit ut virtus substantiæ.

Ob. 4. Ideò substantia non est immediate operativa, quia esse & operari in substantia distinguuntur, ita ut *esse* pertineat ad lineam substantiæ, & *operari* ad lineam accidentis, atqui etiam in accidentibus distinguuntur, nam accidentia existunt per existentiam totius compositi, cum illorum *esse* sit inesse, sive habere idem esse cum *esse* substantiali totius compositi, econtrà *operari* accidentium semper sit aliquid accidentale, ergo etiam accidentia non sunt immediate operativa. Resp. neg. min. Quippe accidentia non existunt ad similitudinem materiæ primæ per existentiam totius compositi, sed habent propriam existentiam accidentalem, adeoque *esse* & *operari* in accidentibus sunt ejusdem generis accidentalis.

Ob. 5. Intellectio est vera operatio immanens, sed potest aliqua substantia creata immediate concurrere activè ad intellectionem, ergo aliqua substantia est immediate operativa. Min. prob. In sententia Thomistarum species impressa concurrat activè ad intellectionem.

tellectionem, sed aliqua substantia creata vg. angelica gerit vices speciei impressæ in cognitione sui ipsius ergo. Resp. dist. ma. Species impressa concurrît activè tanquam principium eliciens cognitionem, neg. tanquam complens & determinans potentiam intellectivam, eamque in actu primo constituens, cùm sit similitudo rei intelligendæ, conc. maj. adeoque species potiùs pertinent ad principium formale quàm effectivum.

Ob. 6. Forma substantialis est vera natura, sed natura definitur per ordinem ad operationem, & motum, ergo etiam forma substantialis debet definiri in ordine ad operationem, adeoque erit immediatè operativa. Resp. dist. mi. Natura definitur per ordinem ad operationem à se eliciendam immediatè neg. mediantibus potentiis conc. min. Nam ad quid esset tantus apparatus accidentium, si forma substantialis omnia immediatè produceret? deinde conceptus naturæ non est conceptus primarius substantiæ, qui consistit in hoc, quòd sit ens in *in se*, *à se*, *per se*, conceptus naturæ autem habet se, quasi effundens se extra se, adeoque semper potentiis operativis mediantibus in actus suos prorumpit.

Ob. 7. Quod ex se producit substantiam, est immediatè productivum substantiæ, sed una substantia ex se producit aliam substantiam, ergo. Min. constat ex Evangelio

Luc. 21. ubi dicitur, videte ficulneam, & omnes arbores, cum producant jam *ex se* fructum; deinde illud producit substantiam per se, quod non producit per accidens, sed una substantia non producit aliam per accidens, ergo per se. Resp. In hoc argumento latere æquivocationem, quippè una substantia non producit *ex se*, id est, *immediatè* aliam substantiam, bene autem *ex se*, id est, intrinsecà suâ virtute. Ad alterum dico, quòd forma substantialis sit operativa per accidens, in quantum tò *per accidens* idem est, ac median-
te accidente, non verò, pro ut idem est, ac merè contingenter.

Ob. 8. Effectus productus & potentia productiva debent esse in eodem genere, sed effectus productus interdum est substantia, ut dum ignis generat ignem, ergo etiam potentia productiva debet esse in genere substantiæ, ergo substantia est *immediatè* operativa. Resp. dist. maj. Effectus productus & potentia productiva attingens effectum virtute propriâ, conc. attingens effectum in virtute alterius neg. maj. Potentia operativa principa-
lis, & radicalis est substantia, quæ est in eodem genere cum effectum, accidentia autem sunt ipsa virtus instrumentaria substantiæ, quæ tamen substantia iis non influit per proprium influxum, seu physicam actionem, à substan-
tia *immediatè* egredientem, aliàs enim evi-
denter

denter sequeretur, substantiam immediatè esse operativam, sed dicuntur accidentia operari ut virtus substantiæ, ei intrinsecè conjuncta & subordinata cum nova quadam vigoro-
sitate in hoc sita, quòd accidens à tali vel tali substantiâ dimanet, & sit virtus in ordine ad talem effectum, hinc benè debent distingui hæc tria, *operari in virtute alterius, ut virtus alterius, & virtute propriâ* primum convenit soli instrumento, secundum convenit virtuti instrumentariæ, quando producit effectum nobiliorem se v.g. substantiam, tertium convenit accidenti, quando producit effectum æqualem v.g. unus calor ut sex alium calorem ut sex.

Ob. 9. Juxta commune axioma, *actus & potentia debent esse in eodem genere*, sed potentia operativæ sunt actus immediatè formæ substantialis, v.g. animæ, ergo anima & ejus potentia sunt in eodem genere. Resp. dist. maj. Actus & potentia sunt in eodem genere, si actus procedit à potentia per modum operationis strictè dictæ conc. si solùm procedit per simplicem emanationem nego maj.

CONCERTATIO III.
*De Virtualitate Actionis
 & Passionis.*

Actio physica describitur, quòd sit *actualitas agentis secundum quam in passum agere dicitur* vg. calefactio per quam ignis agit in lignum, & illud comburit: passio physica describitur, quòd sit *receptio formæ in passu ab agente proveniens.* vg. eadem calefactio ut recipitur in passu, alii sic definiunt, actio est *actus hujus ut ab hoc*; passio est *actus hujus ut in hoc.* Celebris est quæstio, quâ ratione actio & passio inter se distinguantur? aliqui distinctionem realem in communi dividunt in distinctionem majorem & minorem, illa (quæ etiam realis entitativa dicitur) est distinctio inter rem, & rem, sive rei à re, quo modo distinguuntur Petrus & Paulus: distinctio realis minor est distinctio inter rem & modum, sive rei à modo, quo afficitur, unde etiam realis modalis dicitur. Quæstio est, quænam distinctio salvet contradictoria, quæ de actione & passione enuntiantur?

§. I.

An distinctio realis minor salvet contradictoria actionis & passionis?

Dico, distinctio realis minor, quæ etiam modalis, sive ab aliis realis formalis dicitur

dicitur, non salvat contradictoria, quæ de actione & passione à parte rei sunt enuntiabilia, imò implicat omnis actio, passio, aut etiam motus modalis.

Prob. 1. Ideò datur actio modalis juxta Advers. ut tollatur indifferentia causæ ad producendum hunc vel illum effectum, sed ob hanc causam non est necessarius ullus modus, aut distinctio modalis à parte rei, ergo. Mi. prob. Indifferentia causæ & effectûs tollitur per actionem exercitam, sive causalitatem causæ efficientis, & alias dispositiones extrinsecas, ergo non opus est modo agendi intrinseco. Conf. Ut agens sit actu agens, vg. Sol actu produciens aurum, non opus est mutatione intrinsecâ in sole, sed sufficit omnes conditiones adesse ex parte materiæ ad producendum aurum, deinde sol statim aurum producit, ergo non opus est modo, ne modi augeantur ultra modum.

Prob. 2. Si actio est ipsa ratio formalis agendi, vel egrediendi, & passio ipsa ratio formalis recipiendi, ac motus ipsa ratio formalis tendendi ab uno loco in alium, tunc non opus est illis superaddi modum, sed actio, passio, & motus sunt ipsæ rationes formales, ergo. Min. prob. Si actio non est ipsa ratio agendi, & motus ipsa ratio tendendi, tunc actio fieret effectus actionis, & motus fieret terminus, sed hæc implicant, ergo. Ma. prob. quid

quidquid est in rerum natura, vel est ratio agendi, vel effectus actionis alicujus, sed actio non est ratio agendi, ergo esset effectus, quod implicat.

Prob. 3. Ad actionem non potest dari alia actio, sed si actio est ens modale, tunc ad actionem daretur actio, quia ille modus actionis utpote ens reale deberet produci per aliam actionem, ergo non est ens modale. Deinde daretur modus ad modum, nam juxta Advers. omnis actio producit *ubi* intrinsecum, sed tò *ubi* etiam est modus, ergo datur modus ad modum, atqui iste est processus in infinitum, ergo malè asseritur inter actionem & passionem intercedere distinctionem modalem, consequenter contradictoria realia v.g. quòd eadem actio crucifixionis Christi in quantum erat passio Christi, fuerit *meritoria*, & in quantum erat actio Judæorum, fuerit *demeritoria*, vel quòd actio denominet *agens*, passio non denominet *agens*, item *procedere* ab agente, *non procedere ab agente poni directè in predicamento* entitatem actionis & passionis, & *non poni directè in predicamento*, ut est entitas motus à parte rei: hæc inquam prædicata contradictoria non possunt salvari per distinctionem realem minorem, sive modalem, sed debent salvari per aliam distinctionem à parte rei, cum distinctio modalis intrinseca sive distinctio rei à modo intrinseco implicet. Conf. Modus intrin-

intrinsecus, quo ego juxta Advers. constituor
agens, respectu mei quidem est modus, respec-
tu tamen Pauli est ens reale absolutum, quia
tam Paulus separatim à meo modo actionis,
quàm meus modus actionis separatim à Pau-
lo potest existere, ergo hujusmodi modus est
simul ens reale modale, & absolutum, & sic
divisio entis in absolutum & modale est nulla.
Multò minùs inter actionem & passionem da-
tur distinctio realis formalis, in quantum e-
gressio accidentis, tendentia, sive fluxus ejus, &
receptio actionis sint tres formalitates à parte
rei inter se distinctæ, utpotè habentes omninò
diversam essentiam à parte rei, quæ sententia
est nulla, & videtur coincidere cum distinctio-
ne actuali, sive formali ex natura rei.

Ob. 1. Indifferentia non potest tolli per
indifferentiam, sed ignis A. est indifferens, ut
producat ignem B, & vicissim ignis B est in-
differens, ut producat ab igne A, ergo hæc
indifferentia per neutrum ignem tollitur, sed
per modum actionis superadditum. Resp.
retorq. argumentum, sicut ignis B. est indiffe-
rens, ut producat ab igne A, vel ab alio
igne, ita etiam ignis B. est indifferens, ut pro-
ducatur per actionem modalem A, vel actio-
nem modalem B, ergo sicut hæc indifferentia
potest tolli absque modo, ita etiam prior in-
differentia.

Ob. 2. Fundamentum non est ipsa ratio
refe.

referendi, sed indiget relatione superaddita, ergo etiam actio non est ipsa ratio determinandi causam potius in ordine ad hunc, aut illum effectum, sed indiget aliquo modo determinativo superaddito. Resp. Nego consequ. & paritatem, nam fundamentum, utpote ens absolutum nequit esse ipsa ratio referendi, econtrà actio, quæ est ens absolutum, bene potest identificari cum actuali determinativo ipsius causæ, quod etiam est ens absolutum, imò ipsa actio agendi, etiam est ratio se determinandi, quod tamen non contingit in fundamento relationis, ubi vg. albedo, quæ est ratio dealbandi, non est simul ratio referendi.

§. 2.

An distinctio virtualis fundet diversitatem Actionis & Passionis?

Certum est, actionem, passionem, & motum non differre solum ratione ratiocinante, nam quæ ita differunt, debent esse unum, & idem non tantum materialiter, sed etiam formaliter, & debent habere easdem rationes objectivas, ac res debet esse eadem tam realiter, quam virtualiter, ut si dico, *homo est homo*, ubi nulla datur distinctio, nisi rationis ratiocinantis, quod scilicet intellectus effingat aliquam secundam intentionem, & semel concipiat per modum subjecti, semel per modum

dum prædicati, & nulla datur diversitas à parte rei, econtrà in actione, passione, & motu videtur debere admitti major aliqua diversitas, si non actualis, realis, aut formalis, saltem virtualis à parte rei, quæ fundet distinctionem rationis ratiocinatæ inter actionem, passionem, & motum.

Dico, inter actionem, passionem, & motum datur a parte rei distinctio virtualis, quæ est fundamentum distinctionis rationis ratiocinatæ, & simul salvat omnia prædicata contradictoria, quæ de illis à parte rei verificantur.

Prob. 1. Illa distinguuntur virtualiter, quorum una realiter & actualiter entitas, ita tamen est æquivalenter multiplex, ut ob diversas rationes objectivas præbeat intellectui fundamentum eandem rem attingendi diversis conceptibus inadæquatis, sicut suprà de animalitate & rationalitate explicatum est, atqui actio, passio, & motus ita se habent, ergo distinguuntur virtualiter. Min. prob. Eadem entitas motus v.g. calefactio, ut egreditur ab agente, dicitur actio, ut recipitur in ligno dicitur passio, ut verò dicit successivam acquisitionem caloris, qui paulatim producit vel intenditur, dicitur motus, atqui hæ sunt diversæ rationes objectivæ, quæ præbent intellectui fundamentum eandem rem diversimodè concipiendi, ergo. Min. constat, sic enim

enim actio dicitur principium agendi, passio non est principium agendi, actio dicitur egredi ab agente, passio non dicitur egredi ab agente, per actionem homo dicitur æquivalens causæ creanti, per passionem non est æquivalens, cum creatio non sit passio, & hæc omnia verificantur independenter ab intellectu virtualiter, & intellectus solum ideò asserit talia, quia à parte rei invenit fundamentum ita asserendi, & in ipsa re est radix & virtus ita distinguendi, ergo actio, passio, & motus sunt eadem entitativè formaliter, virtualiter multiplex.

Prob. 2. Tunc motus, actio, & passio sunt eadem realiter formalitas, quando per motum una res dicitur formaliter agens, & altera res patiens, sed hoc fit ergo. Min. prob. Ponamus, quòd omnis actio & passio, quæ juxta Advers. actualiter distinguuntur à motu, auferatur è mundo, & remaneat solus motus, adhuc movens formaliter, & essentialiter diceretur agens, & motum formaliter patiens, ergo per eundem motum una res dicitur agens, & altera patiens. Ant. prob. Esse movens activè, & esse agens sunt unum, & idem; eodem modo esse motum passivè, & esse patiens etiam coincidunt, atqui per motum aliquid fit movens activè, & alterum fit motum passivè, ergo etiam per motum fit formaliter agens, & patiens, & consequenter motus,

tus, actio, & passio non distinguuntur actualiter.

Prob. 3. Movere est rem alterare, quia alteratio est species motus, sed rem alterare est agere, ergo movere est agere, & sic non sunt à parte rei distinctæ formalitates. Min. prob. corrumpere aliquid, sive facere, ut res aliter se habeat est formalissimè agere, sed rem alterare est illam corrumpere, & facere, ut res aliter se habeat, ergo rem alterare est agere, & sic motus, & actio est eadem formalitas, ac quia est impossibile rem alterare, quin aliud alteretur, ideò etiam motus & passio sunt eadem formalitas, quæ deinde intellectus per suam subtilitatem intentionaliter dividit, & facit duas formalitates actu intentionaliter distinctas.

Ob. 1. De eadem re non possunt verificari contradictoria, sed de actione, passione, & motu verificantur, ergo non sunt eadem res actualiter, sed actu ante omnem mentis operationem distinguuntur. Min. prob. constituere speciale prædicamentum, & idem non constituere sunt prædicata contradictoria, atqui actio & passio constituunt specialia prædicamenta, motus in nullo prædicamento ponitur directè, imò vagatur per omnia prædicamenta, ergo de actione, passione, & motu verificantur contradictoria. Resp. dist. maj. de re tam actualiter, quàm virtualiter eadem,

conc. de re, quæ virtualiter est multiplex, nego maj. itaque eadem entitas, ut importat virtualitatem actus agentis, *ut ab hoc*, sic constituit seriem prædicamentalem actionis, & ut importat virtualitatem actus patientis, *ut in hoc*, constituit aliam logicè vel metaphysicè diversam seriem passionis, ut semper distinctio virtualis sit fundamentum totalis diversitatis inter actionem, & passionem tandem ut eadem entitas explicitè dicit solam tendentiam, in hoc sensu est aliquid incompletum, & in nullo prædicamento ponitur directè, adeoque distinctio actionis, passionis, & motus fundatur in objecto virtualiter multiplici, si-ve, etsi actio, & motus sint idem physicè, tamen in logica consideratione distinguuntur, quæ non considerat entitates rerum, ut sunt actu in se, sed ut sunt virtualiter in se, & fundant diversos conceptus rationis.

Ob. 2. Si actio & passio sunt idem realiter formaliter, sequitur passum formaliter agere; hoc est falsum, ergo. Ma. prob. Illud formaliter agit, quod habet in se rationem agendi, sed passum habet in se rationem agendi, cum passio sit eadem cum ratione, ergo passum formaliter agit. Resp. dist. maj. Sequitur passum formaliter agere, si actio esset in passo, quatenus dicit rationem virtualem ut ab hoc conc. si solum est in passo secundum rationem virtualem in hoc neg. maj. etsi actio
&

& passio realiter entitativè sint idem, & actio subjectetur in passo, tamen non denominat ipsum passum agens. quia non est in passo, ut virtualiter dicit rationem egressionis ab agente, quod tamen requireretur ad hoc, ut passum dicatur agens.

Urgebis 1. Omne accidens debet recipi in subiecto, sed actio secundum virtualitatem ab hoc est accidens, ergo secundum virtualitatem ab hoc debet recipi in subiecto, atqui subsumo, non subjectatur in passo, ergo in agente, & consequenter actio & passio habent diversa realiter subiecta, ac distinguuntur realiter actualiter, & non tantum virtualiter. Resp. disting. ma. Omne accidens physicè spectatum debet recipi in subiecto, logicè consideratum nego maj. Actio physicè, & entitativè tam secundum rationem virtuales *ab hoc*, quàm rationem virtuales *in hoc* subjectatur in passo, logicè autem considerata, sive secundum diversas abstractiones metaphysicas præsupposito fundamento, & ratione distinguibilitatis in ipsa re, actio omninò non habet subiectum, nec hoc debet videri mirum, nam etiam visio, etsi sit in subiecto, scil. oculo, in quantum denominat videns, in quantum autem extrinsecè denominat murum visum, sic in nullo est subiecto, ergo etiam actio ut virtualiter actio, sive metaphysicè abstracta, & extrinsecè denominans aliquem agentem,

in nullo est subjecto, saltem in hæfionis, quamvis possit dici habere subjectum denominationis. Deinde prædictus syllogismus non est bonus, cum in illo varietur appellatio, nam major loquitur de ratione virtuali *in hoc*, minor, & conclusio de ratione virtuali *ab hoc*, adeoque plures termini quam tres, erunt in dicto syllogismo.

Urgebis 2. Virtualitas *ab hoc* vel distinguitur realiter ab actione, vel non, neutrum potest dici, non primum, quia est ratio essentialis constitutiva actionis, nec secundum dici potest, quod probo, si virtualitas *ab hoc* non distinguitur actualiter ab actione, tunc ubicumque reperitur actio, ibi etiam datur virtualitas *ab hoc*, sed actio subjectatur in passio, ergo etiam virtualitas *ab hoc* est in passio, & consequenter passum erit agens. Resp. Rationem virtualem *ab hoc* duo importare, unum in recto, scilicet ipsum actum egredientem, & in hoc sensu non distinguitur realiter ab actione, & passione sed tantum virtualiter, in quantum eadem simplex res v.g. actus est æquivalens pluribus, & sub alia ratione virtuali dicitur actio, ac sub alia ratione passio, ac à parte rei est distinguibilis in plures conceptus inadæquatos; alterum importatur in obliquo, scilicet principium egressionis, & emanationis, & quia hoc obliquum non reperitur in passio, ideò passum non potest dici agens.

Ob. 3.

Ob. 3. Si actio, passio, & motus distinguuntur realiter virtualiter, tunc inter se distinguuntur realiter, hoc non potest dici, ergo. Maj. prob. Quæ distinguuntur realiter virtualiter, haud dubiè etiam distinguuntur realiter, nam quibus convenit tota distinctio, convenit etiam pars illius distinctionis, sed actio & passio juxta nos distinguuntur realiter virtualiter, tanquam per distinctionem totalem, ergo etiam differunt realiter. Resp. nego maj. Nam distinctio realis virtualis non est simpliciter distinctio, vel actualis diversitas, sed tantum aptitudinalis, adeoque non licet inferre, actionem, & passionem distingui realiter entitativè, vel si Adversarii per distinctionem realem velint intelligere distinguibilitatem realem, aut aptitudinem realem ad actu intentionaliter distinguendum, tunc concedo, actionem, passionem, & motum realiter esse distinguibilia, sed non realiter distincta, quippè hæc potentia non redigitur in actum ab aliquo existente extra intellectum, sed ab ipso solo intellectu.

Ob. 4. Illa, quæ habent essentias completas, ab invicem distinctas, vel quorum unum est completum, alterum incompletum, non distinguuntur tantum virtualiter, sed actio & passio habent essentias completas distinctas, item sunt entia completa, motus autem est ens incompletum, ergo plus distinguun-

guuntur quàm virtualiter. Resp. dist. maj. Quæ habent essentias adæquatè distinctas, conc. solum inadæquatè nego maj. Hæc definitio, *actio est formalitas agentis ut ab hoc*, non est conceptus adæquatus actionis, prout existit à parte rei, quia enim actio realiter entitativè identificatur cum passione, consequenter ejus essentia non potest consistere in sola formalitate *ut ab hoc* sed etiam in formalitate *ut in hoc*, quamvis intellectus ex motivo distinctionis virtualis eandem formalitatem dividat, & concipiat aliam essentiam actionis, quàm passionis, sicuti etiam in gradibus metaphysicis alium gradum concipit per modum generis, & alium per modum differentia, etsi realiter extra intellectum sint idem.

Ob. 5. Aristoteles *hic cap. 3.* ait, *actionem & passionem habere eandem entitatem cum distinctione rationis*, & S. Th. 1. p. q. 28. a. 3. ait, *actionem distinguere ratione à passione*. Et nullibi faciunt mentionem distinctionis virtualis, ergo hæc non datur inter actionem & passionem. Resp. Eo ipso, quia juxta Philosophum, & Angelicum Doctorem datur distinctio rationis ratiocinata inter actionem & passionem, debet etiam dari fundamentum in re, quod non est aliud, nisi realis virtus distinguendi, imò Advers. eliminantes omnem distinctionem realem extra intellectum inter actionem & passionem non amplius possunt assignare

signare discrimen inter distinctionem rationis ratiocinatæ, & rationis ratiocinantis, quia neutra haberet fundamentum *in re*, hinc non satis est assignare solum fundamentum in intellectu, nam non dicitur distinctio rationis ratiocinatæ cum fundamento *in intellectu*, quod tamen juxta præcisiones formales deberet fieri, sed cum fundamento *in re*, adeoque realis distinctio requiritur, deinde etiam non dicitur distinctio rationis ratiocinatæ *cum actualitate in re*, quod tamen juxta Scotistas deberet dici, *sed cum fundamento in re*, id est, cum virtute & distinguibilitate in re, consequenter distinctio RR. est insufficiens, & distinctio Scotistica superflua, fundamentalis autem sive virtualis distinctio patet ex clarissimis terminis distinctionis rationis ratiocinatæ.

Ob. 6. Essentia actionis & conceptus illius objectivus eodem modo de facto se habet, sicut se haberet, si realiter distingueretur à passione, atqui in hoc casu actio formaliter actu non esset passio, ergo nec in priori casu. Ma. constat, nam essentialiter rerum sunt immutabiles, adeoque res formales eodem modo habent suam essentiam, sive identificantur, sive non cum aliis rebus. Resp. neg. maj. absolute, nam actio realiter entitativè distincta haberet aliam essentiam adæquatam, & quæ tunc est adæquata, de facto est inadæquata, sicut

cut e.g. animal in homine habet aliam essentiam inadæquatam, quàm animal in bruto, quapropter ut homo, & brutum conveniant univocè in ratione animalis, debet dari à parte rei fundamentum abstrahendi animal ab homine, & bruto.

Urgebis, actio est ens actuale, & passio est ens actuale, ergo actio & passio distinguuntur actualiter, & non virtualiter. Deinde actio & passio existunt actu, ergo sunt entia actualia, & distinguuntur actualiter. Resp. dist. ant. Actio est ens actuale realiter entitativè distinctum à passione, nego, virtualiter conc. ant. Hinc non omne illud est actuale quod existit actu, nam etiam materia prima existit actu, & tamen non est actualis.

Ob. 7. Particulæ reduplicantes cadunt super conceptus, & non suprà res conceptas, atqui *actio ut actio est principium agendi* & *ut ut passio non est principium agendi*, hæ propositiones includunt particulas reduplicantes, ergo verificantur per conceptus, & non per aliquid ex parte rei conceptæ, sive per aliquid virtualiter diversum. Resp. Cum careamus idoneis vocibus exprimentibus discrimen inter essentiam adæquatam & inadæquatam pro diversitate status ejusdem rei, ideò substituimus particulas reduplicantes, quibus non reduplicamus meros conceptus, sed certum genus distinctionis virtualis. Deinde falsum est, quòd

quòd particulae reduplicantes appellent solos conceptus ut patet in his propositionibus, *ethiops secundum dentes est albus, musicus quia musicus cantat*, in quibus reduplicatur ratio realis, cur prädicatum conveniat subiecto, ergo etiam in propositionibus formatis de actione, passione, & motu reduplicatur ratio realis virtualis, per quam omnia contradictoria de illis salvari necesse sit.

CONCERTATIO IV.

De Virtualitate Alterationis & Generationis.

Generatio communiter definitur ab AA. cum Aristotele, prout abstrahit à generatione viventium, & non viventium. Quòd sit *mutatio de substantia in potentia in substantiam actu*: vel quòd sit *mutatio totius in totum nullo subiecto sensibili remanente*. Si autem velimus definire generationem viventium, dicamus, quòd sit *origo, seu processio viventis à principio vivente conjuncto in similitudinem Naturæ ex vi suæ processions*. Econtrà corruptio substantialis definitur, quòd sit *mutatio à substantia actu in substantiam potentia*. Alteratio etiam definitur, *motus, in quo manente subiecto sensibili fit transmutatio in ejus*

passionibus aut contrariis entibus, aut mediis. Vel est motus à qualitate ad qualitatem se sibi-lem contrariam successive acquirendam. Disputatio hîc est, quâ ratione generatio, alteratio, & corruptio inter se differant, sive an per eandem numero actionem inducatur calor ut octo, ceu ultima dispositio ad formam ignis, & simul ipsa forma ignis, ac per eandem actionem forma ligni expellatur, vel an hæc fiant per realiter aut virtualiter diversam actionem?

Dico, actio generativa, alterativa, & corruptiva est eadem realiter actio, & virtualiter solùm multiplex, est contra Scotum, est autem S. Th. qui *questione de anima a. 12.* ait, *actionem creaturæ per se primò, & directè non terminari ad formam substantialem*, atqui si generatio distinguitur ab alteratione, tunc actio generativa per se primò & directè terminaretur ad formam substantialem, ergo non distinguitur ab alteratione, sed eadem actione, quâ producitur summus calor, etiam producitur forma ignis.

Prob. 1. Entia non sunt multiplicanda sine necessitate, sed non est necessitas multiplicandi generationem, corruptionem, & alterationem, ut realiter distinctas entitates, ergo sunt realiter idem, & tantùm virtualiter differunt. Min. prob. Per eandem actionem, per quam subjectum alteratur, sive acquirit ultimam

nam dispositionem ad novam formam, per illam actionem etiam inducitur nova forma, & simul prior forma expellitur, ergo non est necessitas multiplicandi hujusmodi actiones. Ant. prob. Ubi aliqua habent essentialem connexionem inter se, per illam actionem, per quam fit unum, etiam fit alterum, atqui subjectum acquirere dispositionem ad novam formam, & induci novam formam inter se essentialiter connectuntur juxta axiomata, *qui ponit proprietates, ponit essentiam, & qui tollit proprietates, tollit essentiam*; similiter induci novam formam, & veterem formam expelli inter se essentialiter connectuntur, quia etiam divinitus implicat plures formas informare unam materiam, ergo eadem actio virtualiter solum multiplex potest omnia hæc munera præstare.

Prob. 2. Calefactio in actu secundo ita se habet, sicut calor, sed calor in virtute propria producit aliam calorem se non excedentem, ut autem virtus ignis est, potest producere substantiam ignis, ergo etiam calefactio in virtute propria nihil producit, nisi calorem, ut autem virtus ignis est, potest producere etiam substantiam ignis, consequenter alteratio prævia, & generatio sunt eadem realiter actio. Conf. Eodem modo res se habet in produci, sicut in corrumpi, sed eadem actio, quæ tollit ultimam dispositionem, etiam tollit

tollit formam substantialem vg. qui impedit motum cordis, eadem actione occidit animal, & qui impedit summum calorem, simul etiam extinguit ignem, ergo etiam eadem actio, quæ ponit ultimam dispositionem, ponit formam substantialem, & sic generatio, alteratio, & corruptio sunt eadem realiter, & actualiter actio.

Prob. 3. De actione generativa, alterativâ, & corruptivâ verificantur prædicata contradictoria à parte rei; nam generatio respicit substantiam, alteratio non respicit substantiam, sed qualitatem, generatio est actio positiva, corruptio non est actio positiva, sed negativa, generatio, & alteratio terminantur ad esse, corruptio non terminatur ad esse, atqui ista contradictoria non possunt salvari, nisi per distinctionem virtuales intrinsecam, & immediatam, sive capacitatem ejusdem entis realiter indistincti ad verificanda prædicata contradictoria de duabus formalitatibus virtualiter distinctis independenter ab omni conceptu, ergo inter actionem generativam, & alterativam datur distinctio virtualis, quam sequitur distinctio rationis ratiocinatae cum fundamento in re. Min. constat, nam omnia prædicata, quæ dicuntur realiter de actione generativâ, etiam dicuntur realiter de actione alterativâ, sed non virtualiter, item in eadem actione reali generativa, & corruptivâ omnino indi-

indistinctâ non datur unum, & aliud realiter, sed solum virtualiter, non potest etiam idem omnino prædicatum de eadem realiter actione affirmari, & negari, bene autem de duabus formalitatibus ejusdem actionis, virtualiter distinctis. Quæ omnia etiam verificantur de gradibus metaphysicis, sicut enim prædicata contradictoria realia, vg. *esse, & non esse currere, & non currere*, quæ enuntiantur de Petro & Paulo realiter distinctis, salvantur per distinctionem realem entitativam, sic per distinctionem virtualem possunt verificari contradictoria de duabus formalitatibus ejusdem actionis realiter omnino identificatis, & virtualiter distinctis.

Ob. 1. Actio productiva substantiæ distinguitur ab actione productiva accidentis, sed generatio producit substantiam, & alteratio producit accidens, sive qualitatem, ergo. Resp. dist. maj. Distinguitur actualiter nego, fundamentaliter conc. maj. itaque eadem actio, quæ producit accidens proprium, cum quo forma substantialis indispensabiliter est connexa, etiam censetur virtualiter producere substantiam, cum sit ipsa virtus substantiæ à natura destinata ad producendam substantiam.

Ob. 2. Motus successivus, & mutatio instantanea distinguuntur actualiter, sed alteratio est motus successivus, & generatio est mutatio

tatio instantanea, ergo distinguuntur actualiter, & non tantum aptitudinaliter. Resp. disting. min. Generatio est mutatio instantanea, si sumitur, ut est passivaeductio formæ, conc. ut est actio productiva ultimæ dispositionis ad formam, nego min. Itaque hæc duo debent peculiariter discerni in hac materia, semel concipitur generatio per modum mutationis substantialis, ut est *transitus de non esse ad esse substantiale*, sive ut est ipsa forma resultans ad ultimam dispositionem per resultantiam consecutivam, sicut unum dicitur sequi ad alterum, cum quo est necessario connexum, in hoc sensu generatio & alteratio præviæ non sunt realiter mutatio, sed distinguuntur actualiter; alio modo spectatur generatio, ut est actio productiva dispositionum ad novam formam, in quo sensu generatio & alteratio sunt eadem realiter actio, virtualiter solum multiplex, sicut enim distinctio virtualis est æquivalentia in ipsa re, ita ut una res possit æquivalenter præstare, quod aliæ duæ res entitative distinctæ præstant, ita in generatione substantiali novi compositi eadem numero actio virtualiter multiplex tantum præstat, quantum tria alia realiter distincta possunt præstare. Vg. alteratio producens qualitatem infra summum non est generatio, nec producit substantiam, item generatio vermis ex speciebus sacramentalibus non est corruptio substantan-

stantialis, nec expellit formam substantialem, in ultima etiam resurrectione erit corruptio formæ cadavericæ, aut alterius formæ, quæ tamen actio corruptiva non generabit novam formam, hæc tamen omnia munera præstat eadem actio alterativa in generatione substantiali, quæ proinde est virtualiter multiplex, & præbet intellectui fundamentum concipiendi tres actiones ratione ratiocinatâ distinctas.

Urgebis 1. Res indivisibilis non potest acquiri per motum successivum, sed forma substantialis est indivisibilis, & nullum habet contrarium, ergo non producitur per motum successivum, sive alterationem, & sic alteratio & generatio non sunt eadem realiter actio. Resp. dist. min. Est indivisibilis in se, conc. in suis dispositionibus neg. min. Ultima dispositio etsi in facto esse incipiat in instanti, sicut forma, in fieri tamen incipit in tempore, ubi est mutari & non mutatum esse.

Urgebis 2. Si generatio fit in tempore, sequitur, hominem generari, antequam producat anima rationalis hoc dici nequit, ergo. Resp. neg. min. Nam tunc homo dicitur generari, quando materia disponitur ad recipiendam animam rationalem, quæ jam tunc existit mediatè in suis dispositionibus, si autem homo actu habet animam rationalem,
ibi

ibi non generatur, sed jam est genitus, etiam datur compositum in facto esse.

Ob. 3. Nulla res est dispositio ad se ipsam, sed alteratio disponit ad generationem, ergo non est eadem realiter cum generatione. Resp. neg. min. Nam alteratio disponit ad formam generandam, & non ad generationem, maximè si generatio sumitur, ut est actio alterativa.

Ob. 4. Illi motus distinguuntur, qui respiciunt terminos oppositos, sed generatio & corruptio respiciunt terminos oppositos, ergo. Min. prob. Generatio pro suo termino respicit *esse novæ formæ*, corruptio pro suo termino respicit *non esse*, five defitionem prioris formæ, sed hi sunt termini oppositi. ergo. Resp. dist. min. Generatio & corruptio respiciunt terminos actualiter oppositos & distinctos, nego, virtualiter diversos conc. min. sicut generatio, alteratio, & corruptio sunt eadem actio virtualiter multiplex, ita eadem ultima dispositio, quæ est omnium terminus, est virtualiter multiplex, five diverso modo virtuali terminabilis, nam eadem ultima dispositio v.g. calor ut octo, ut per eam expellitur prior forma, dicitur terminus corruptionis, ut verò per eam materia proximè disponitur ad novam formam, dicitur terminus alterationis ut tandem per eam inducitur nova forma, dicitur terminus generationis, ergo etiam eadem

dementitativè actio, quæ terminatur ad terminum virtualiter multiplicem, debet in se esse à parte rei virtualiter multiplex.

Ob. 5. Distinctio virtualis nullatenus est necessaria, ergo non datur in Philosophia. Ant. prob. in tantum debet admitti distinctio virtualis, in quantum est simpliciter necessaria ad salvanda prædicata contradictoria inter gradus metaphysicos, vel inter generationem, alterationem, & corruptionem, de quibus nunc sermo est, atqui hujusmodi prædicata possunt salvari sine distinctione virtuali, ergo in ordine ad illa salvanda non est necessaria, neque admitti debet. Min. prob. Possum dicere in propositionibus de prædicato contradictoriis, quòd propositio affirmans à parte rei prædicatum de subjecto, vg. *animal est principium sentiendi*, affirmet identitatem realem, & e contra propositio negativa, quæ assignatur velut contradictoria de prædicato, vel neget identitatem realem. vg. *rationale non est principium reale sentiendi*, quæ propositio est falsa, vel certè non est contradictoriè opposita propositioni affirmativæ, sed neget identitatem aliquam aliam chymæricam, quæ à parte rei non datur, & eo ipso non includit in se contradictionem prioris propositionis, ergo distinctio virtualis inter gradus metaphysicos, actionem generativam, & alterativam nullâ ratione est necessaria, vel admittenda.

F

da.

da. Resp. ad propositiones de prædicato contradictorias sufficere, ut propositio negativa neget illam identitatem subjecti & prædicati, quæ est in affirmativa, vg. hæc *rationale non est principium sentiendi*, negat dari ullam identitatem virtuales inter *rationale & principium sentiendi*, similem illi, qualis datur inter *animal & principium sentiendi*, econtra propositio affirmativa, *animal est principium sentiendi*, affirmat dari aliquam identitatem virtuales inter *animal, & principium sentiendi* qualis nulla datur inter *rationale & principium sentiendi*, adeoque quo ad hoc aliquâ ratione contradicunt in sensu explicato, & ita solvuntur contradictoria per distinctionem virtuales eadem dici debent de actione generativa, & alterativa.

Ob. 6. Nullum datur verificativum propositionis negativæ æquivalens distinctioni reali, ergo non datur distinctio virtualis inter actionem generativam, & alterativam, aut gradus metaphysicos. Ant. prob. in hac propositione *corruptio non est actio positiva*, vel negatur à parte rei prædicatum de subjecto, & tunc propositio semper est falsa, quia negat identitatem realem inter subjectum & prædicatum, quæ tamen datur, nam generatio est actio positiva, cum qua corruptio realiter identificatur juxta commune *generatio unius est corruptio alterius*; vel in dicta propositione
affir-

affirmatur à parte rei prædicatum de subiecto, & tunc propositio erit semper vera, atque adeò nulla distinctio virtualis est necessaria ad salvanda contradictoria, insuper distinctio virtualis non erit æquivalens reali, cùm inter subiectum & prædicatum non detur distinctio, sed potius identitas realis idem potest dici de hac propositione negativa, *rationale non est principium sentiendi*. Resp. In talibus propositionibus negari à parte rei virtualiter prædicatum de subiecto, hinc Adversarij frustra distinctionem virtualem confundunt cum distinctione reali entitativa, quia enim corruptio est eadem actio cum generatione ideò etiam corruptio est actio positiva realiter entitativè, sed non realiter virtualiter, unde ex rationibus in eminentia actionis generativæ virtualiter distinctis sumit intellectus fundamentum eas actu distinguendi, adeoque distinctio virtualis necessariò requiritur ad verificanda illa contradictoria.

Ob. 7. Distinctio virtualis patitur sensum æquivocum, nam sub aliqua ratione duo realiter identificantur, quæ sub alia ratione realiter distinguuntur, atqui *esse, & non esse à parte rei, dari identitatem, & non dari identitatem inter prædicatum & subiectum*, non patiuntur sensum æquivocum, sicut vox *canis* est æquivoca, sed propositio negativa immediatè contradicit alteri, quæ id ipsum affirmat, ergo

hæc prædicata contradictoria non verificantur per distinctionem virtuales, quin potius unica identitas, & distinctio erit verificativa propositionis affirmativæ, & negativæ, atque ideò distinctio virtualis est superflua. Resp. Etsi entia omnimodè, id est, realiter, & virtualiter identificata, ac entia strictè realiter distincta vg. *homo & canis* non patiantur sensum æquivocum, sed unum immediatè contradicit alteri, attamen entia virtualiter distincta, vel distinguibilia, vg. *animal, & rationale, generatio, & alteratio* patiuntur diversum sensum sub alia & aliâ ratione virtuali, quod inde patet, nam cum talis res sit eminentialis, continens in se rationes rerum realiter distinctarum, ideò quo ad unam rationem æquivalet huic, quo ad aliam alteri rei, & à parte rei dicit meram distinguibilitatem, sive indifferentiam distinctionis actualis, & cum in unica simplici re repugnet distinctio actualis, debet admitti virtualis.

Ob. 8. Si inter actionem generativam, alterativam & corruptivam datur distinctio virtualis, sequitur inter has actiones debere admitti aliquam compositionem, saltem metaphysicam, sicut *animal, & rationale* virtualiter distincta componunt metaphysicè hominem, atqui talis compositio in iis actionibus repugnat, ergo non distinguuntur virtualiter. Resp. nego sequelam majoris, nam compositio
tio

tio est distinctorum, & *non distinguibilium* unio, actio autem generativa, alterativa, item animal, rationale à parte rei sunt tantum distinguibilia, ergo à parte rei nullam dicunt compositionem, nihilominus animal, & rationale, quia ceu partes metaphysicæ ordinantur ad totum metaphysicum, saltem per intellectum dicunt compositionem, actio verò generativa, & alterativa, quia non ordinantur ad aliud ceu partes, nullam prorsus dicunt compositionem, sed puram distinctionem rationis ratiocinatae cum fundamento distinctionis virtualis à parte rei, in hoc sensu etiam attributa divina absoluta, virtualiter distincta nullam dicunt compositionem in Deo, quia non sunt distincta à parte rei, sed distinguibilia. Aliud est dicendum de distinctione formali ex natura rei, quæ eo ipso, quia est actualis; si daretur inter attributa absoluta Dei, faceret compositionem in Deo, nam compositio est actu distinctorum unio.

Ob. 9. Juxta nos sequitur, quòd in aliquo sensu veræ sint hæ propositiones, *animal à parte rei independenter à conceptu non est rationale, generatio non est alteratio*, eo ipso quia à parte rei distinguuntur, item sequitur, identitatem à parte rei non esse convertibilem cum identitate reali, sed dari distinctionem à parte rei, quæ non sit realis, à parte rei unum non esse alterum, etsi sit realiter alterum, sed hæc im-

F 3

plicant,

plicant, ergo. Resp. Si Adversarii tò à parte rei benè explicent, hæc non mirabuntur, nam dupliciter aliquid est à parte rei, nimirum *actu*, & *in virtute*, hinc animal à parte rei non est rationale, scilicet virtualiter, non actualiter, item animal, & rationale sunt à parte rei distincta, sed non realiter actualiter, animal à parte rei virtualiter non est rationale, etsi sit realiter actualiter rationale, in quibus, sicut & in pluribus aliis nulla est contradictio.

CONCERTATIO V.

De Virtualitate Animæ rationalis.

DE anima rationali jam olim graves fuerunt controversiæ, aliqui cum Galeno dixerunt esse accidens, sive temperamentum qualitatatum. Plato dixit, eam esse numerum se ipsum moventem. Plutarchus dixit esse particulam mentis divinæ, & non solum Dei opus, sed etiam partem Dei esse, neque ab eo, sed de eo, & ex eo factum. Plato etiam dixit, animam rationalem esse creatam ante corpus, & inter sidera collocatam, postea esse affectam tædio cæli, & amasse terrena, quapropter ut tantum scelus luat, detrusa est in carcerem corporis. Averroes admisit ani-

animam mundi separatam quidem realiter à singulis hominibus, sed iisdem conjunctam per imagines, quæ in cujusque phantasiâ resident, & ab his imaginibus ejus luce collustratis transmitti in ipsum intellectum intelligibiles formas, quibus ille consignatus rerum notiones capit. Empedocles docuit, animam rationalem migrare de corpore ad corpus, & se antea fuisse piscem, si Empedocles dixisset se asellum marinum, fortè credidisset ei. Origenes putavit, animam rationalem esse Angelum, alij apud D. Augustinum lib. 9. de civitate cap. 11. existimârunt animas hominum dæmones esse, & ex hominibus probis fieri lares, ex improbis fieri Lemures, & larvas. Verùm hæc omnia per fidem sunt abolita, juxta quam anima rationalis est substantia spiritualis, & immortalis, definitur communiter, quòd sit *actus primus corporis physici organici potentiâ vitam intellectivam habentis*. De hoc est lis, an in homine sit unica anima rationalis, quippe Plato posuit in homine tres animas realiter distinctas, rationalem in cerebro, sentientem in corde, vegetantem in hepate. Philo Judæus docuit, duas animas esse in homine, unam sensitivam, alteram rationalem, denique Manichæi teste S. Aug. lib. 6. contra Faustum c. 8. ponebant duas animas rationales in homine, unam sine

labe culpæ , à bono Deo factam , alteram vitiis plenam à malo Deo factam.

Dico. In homine est realiter unica anima rationalis virtualiter , seu eminentialiter continens animam vegetativam , & sensitivam.

Prob. 1. Si in homine sunt tres animæ actualiter distinctæ , tunc Christus in cruce , quando dimisit animam rationalem , vel etiam dimisit reliquas duas animas , vel illas retinuit , si hoc , ergo Corpus Christi mansit animatum illis animabus , quod est falsum , nec primum dici potest , nam formæ materiales non possunt naturaliter existere extra materiam ; nec potest dici , illas animas materiales omnino periisse , nam quod Christus semel assumpsit stabiliter , illud nunquam dimisit , ut docent TT.

Prob. 2. Quodlibet vivens est unicum vivens , ergo habet unicam animam. Prob. conseq. Unitas viventis desumitur ex unitate animæ , ergo ubi est unicum vivens , etiam est unica anima. Ant. prob. Ab eodem res habet unitatem , à quo habet esse , atqui vivens habet esse vivens per animam , ergo habet esse unicum vivens per unicam animam , unde si in homine tres animæ actualiter distinguuntur , homo non est unicum vivens , sed coactervatio viventium , scilicet plantæ , bestię , & intelligentis.

Prob. 3.

Prob. 3. Si anima rationalis non continet eminenter animam vegetativam, & sensitivam, sequitur, animam rationalem non posse uniri corpori, hoc dici nequit, ergo. **Ma. prob.** Illud non potest uniri corpori, quod corpori non potest dare esse, & operari sed anima rationalis contra distincta realiter à vegetativa, & sensitiva non potest corpori dare esse, & operari, ergo. **Min. prob.** Anima rationalis ex se tantum habet duas operationes, nimirum intelligere, & velle, sed hæ operationes utpote spirituales non sunt communicabiles corpori, ergo anima rationalis non posset corpori communicare aliquod operari, & quia ex operationibus spiritualibus etiam colligitur esse spirituale, ideo etiam nullum esse communicaret corpori, & sic non esset forma substantialis.

Prob. 4. Pupilla oculi sentit, & non augmentatur, capilli augmentantur, & non sentiunt, pedes, & manus sentiunt, & augmentantur, & non discurrunt caput hominis discurrit, hæc prædicata contradictoria debent salvari per aliquam distinctionem animæ, atqui non salvantur per distinctionem realem animæ, cum in homine sit unica realiter anima, ergo debent salvari per distinctionem virtuales, quod anima rationalis in se simplex sit in virtute triplex, sive quod detur aliqua eminentia in anima hominis, ita ut per vegetatiq-

tationem, & accretionem concipiatur ut similis animæ plantæ, & per sensationes dissimilis, ac similis animæ bruti semper cum fundamento à parte rei. Hinc ille textus Gen. 2. *Spiravit in faciem ejus spiraculum vite*, legitur in hebræo, *spiraculum vitarum*, nimirum ob distinctionem virtualem. Aristoteles etiam 2. *de anima tract. 31.* ait, animam vegetantem contineri in anima sensitiva, & rationali, sicut figura triangularis continetur in quadrangulâ, atqui hæc entitativè una in virtute mensurandi multiplex, ergo & anima rationalis. Conf. ex S. Th. *quest. de spirit. creat. a. 3.* Forma est quædam imitatio agentis, sed in agentibus, & virtutibus activis, quò aliqua virtus est altior, eò in se plura continet non quidem compositione, sed æquivalentiâ & virtualiter, sicut v.g. sensus communis, quia est altior aliis, continet virtualiter objecta sensuum exteriorum, item Rex continet virtualiter dignitates inferiores, numerus superior inferiorem, ut quaternarius binarium, & ideò Aristoteles comparat animas, & rerum species figuris, & numeris, nimirum quòad continentiam virtualem inferiorum, ergo etiam in formis substantialibus talis debet esse ordo, ut forma superior contineat virtualiter inferiorem, juxta illud D. Dionysij, *quæ sunt dispersa in inferioribus, sunt unita in superioribus.* Et juxta illud D. Th. 1. p. q. 86. a. 1. ad 4. ubi ait, *Virtus superior*

perior potest illud, quòd virtus inferior, sed eminentiori modo. Et 1. p. q. 67. a. 6. ad 1. ait, forma perfectior virtute continet, quidquid est inferiorum formarum, & ideò una & eadem forma est per essentiam, per quam aliquid est ens actu, & per quam est corpus, & per quam est animal, & per quam est homo. Quæ diversitas prædicatorum realium in anima rationali non potest salvari, nisi per distinctionem virtualem à parte rei.

Ob. 1. Una & eadem anima nequit dici spiritualis, & corporea, corruptibilis, & incorruptibilis, organis affixa, & non affixa organis, atqui si in homine est eadem anima, hæc sequuntur, nam anima sensitiva est corporea, corruptibilis, affixa organis, anima rationalis non est corporea, corruptibilis, affixa organo, ergo anima sensitiva & rationalis non sunt eadem anima in homine. Resp. dist. mi. Anima sensitiva, quæ est talis cum præcisione, id est, tantum sensitiva, est corporea & corruptibilis, conc. quæ est talis sine præcisione, ut in homine, neg. min. anima sensitiva realiter distincta ab anima rationali, vg. in bruto, illa est corruptibilis, ea autem anima sensitiva, quæ est realiter identificata, & solum virtualiter distincta ab anima rationali, etiam est spiritualis & incorruptibilis. Quòd autem in statu separationis non amplius faciat crescere. aut sentire, non est ratio, quasi ipsa anima non sit vegetativa, vel sensitiva, sed ex defectu organi,

ni, unde anima vegetans sumpta genericè abstracta ab hoc, an sit materialis, vel spiritalis, sed hæc prædicata acquirit secundum suas rationes speciales, prout identificatur alicui alteri animæ, sicut etiam animal est indifferens ut sit realiter hinnibile, vel visibile, prout identificatur alicui speciei, adeoque talia prædicata contradictoria animæ sensitivæ & rationalis debent salvari per distinctionem realem, & non possunt salvari per virtualem.

Urgebis 1. Hæc prædicata contradictoria, *anima vegetativa est principium vegetandi, anima rationalis non est principium vegetandi, salvantur per distinctionem virtualem in eodem homine, ergo etiam hæc contradictoria possunt salvari per distinctionem virtualem, anima rationalis est principium existendi, anima vegetativa non est principium existendi, consequenter homo per eandem realiter animam potest simul existere, & non existere, quod implicat.* Resp. Nego suppositum consequentis, quod principium existendi, & non existendi possint identificari realiter entitativè cum eadem anima, sicut principium vegetandi, & non vegetandi, adeoque etiam per distinctionem virtualem salvari non possunt, quippè distinctio virtualis in aliquo sensu dicit identitatem realem, & simul æquivalentiam cum pluribus realiter distinctis, quorum neutrum potest abesse à distinctione virtuali, quod

quod tamen non sonat aliquod Myſterium SS. Trinitatis, ubi duo v.g. eſſentia divina, & Paternitas realiter ſunt idem, & tamen paternitas realiter diſtinguitur à filiatione, cum qua eſſentia divina realiter identificatur, hoc non contingit in gradibus metaphyſicis, ubi duo realiter identificantur, & ſolùm æquivalent aliis realiter diſtinctis, ſed non identificantur cum aliquo realiter diſtincto.

Urgebis 2. Contradictoria debent eſſe reſpectu ejuſdem, atqui in his propoſitionibus, *animal eſt principium ſentiendi, rationale non eſt principium ſentiendi, per animam vegetativam homo creſcit, per animam rationalem non creſcit*, hæc contradictoria non ſunt reſpectu ejuſdem, ergo eo ipſo non ſunt contradictoria, conſequenter ad illa ſalvanda non opus eſt diſtinctione virtuali. Reſp. Ex hoc diſcurſu patere, Adverſarios non intelligere diſcrimen inter propoſitiones de ſubjecto, & prædicato contradictorias, & inter propoſitiones contradictorias de ſolo prædicato, in illis debet eſſe idem omninò ſubjectum, & prædicatum, nam contradictoria de ſubjecto & prædicato ſunt *aſſirmatio & negatio ejuſdem de eodem ſecundùm idem*, adeòque per diſtinctionem virtualem nequeunt ſalvari, ut patet in his propoſitionibus, *rationale eſt principium diſcurrendi, idem rationale non eſt principium diſcurrendi*, ubi una propoſitio eſt neceſſariò vera,

vera, & altera necessariò falsa, adeóque distinctio virtualis híc esset inutilis, aliud est dicendum in propositionibus contradictoriis de solo prædicato, ubi contradictoria non sunt affirmatio, & negatio ejusdem de eodem (nam aliàs facerent propositiones contradictorias) sed de diversis, adeóque idem prædicatum reale affirmatum, & negatum potest verificari de eodem realiter ente, sed virtualiter multiplici, ut patet ex jam multis talibus propositionibus allatis, ergo distinctio virtualis ad salvanda talia prædicata contradictoria est vel maximè necessaria.

Ob. 2. Si anima sensitiva, & rationalis in homine sunt idem, sequitur hominem, & leonem non convenire univocè in ratione animalis, hoc dici nequit, ergo. Maj. prob. Illa non conveniunt univocè, quæ nihil habent commune, sed homo, & leo nihil habent commune, ergo. Min. prob. Leo est animal per suam formam, quæ est rugibilis, & homo est animal per suam formam, quæ est rationalis, sed rationale & rugibile nihil habent commune, ergo nec homo, & leo. Resp. dist. maj. Leo est animal per suam formam specificativè sumptam, conc. metaphysicè, & formaliter sumptam, neg. maj. Leo est animal per suam formam, non ut leonina est, sed ut sensitiva est, & homo est animal per suam formam, non ut rationalis est, sed ut sensitiva etiam est, ac
in

in hoc homo & leo univocè conveniunt, cuius totum fundamentum est distinctio virtualis, sicut enim tò *animal* est univocum univocans in ordine ad hominem, & leonem, ita homo, & leo sunt univoca univocata à parte rei in ratione animalis, atqui juxta RR. non dantur univoca univocata, nam juxta illos animal Petri est realiter discursivum, & solùm formaliter, sive intentionaliter non discursivum, quæ non possunt dici de animalitate leonis, adeoque univocè à parte rei non conveniunt, sed neque juxta Scotistas dantur univoca univocata, nam juxta illos animal distinguitur actualiter tam à rationali, quàm à rugibili, ergo homo & leo in ratione animalis actualiter à se diversi actualiter non conveniunt, ut ergo defendantur univoca univocata, debet admitti à parte rei actualis formalis identitas inter genus, & proprias differentias, & solùm distinctio virtualis, quæ præbet fundamentum, ut anima rationalis & leonina separentur intentionaliter ab anima sensitiva, & sicut intellectus separat, ita à parte rei virtualiter anima sensitiva est separabilis, ergo à parte rei homo, & leo sunt univoca univocata.

Ob. 3. Homo quando generatur, priùs recipit animam sensitivam, quam rationalem, ergo sunt distinctæ animæ. Resp. nego consequ. etsi enim detur successio animarum, ac anima vegetativa, & sensitiva tempore præcedant

cedant animam rationalem, tamen illa anima sensitiva non præcedit tempore, quæ identificatur cum anima rationali. Hinc etiam anima sensitiva, & rationalis non fiunt per distinctas actiones, etsi enim anima, quæ est tantum sensitiva, sit generabilis, tamen illa anima, quæ est sensitiva & rationalis simul, non generatur, sed à solo Deo creatur. *Neque dicas*, anima rationalis non opponitur priori animæ sensitivæ, ergo potest cum illa stare. Resp. dist. ant. Non opponitur contrarietate propriè dictâ, quæ solum reperitur inter qualitates, conc. non opponitur oppositione incompatibilitatis, neg. ant. duæ autem formæ substantiales in eadem materia sunt incompatibiles.

Ob. 4. Nihil potest esse formaliter tale, nisi à forma formaliter tali, ut habet commune axioma, sed anima vegetativa, & sensitiva formaliter dominant hominem sentientem, & vegetantem, ergo non continentur virtualiter, sed formaliter in homine. Maj. constat in sole, qui cum sit eminenter, & virtualiter calidus, ideò non potest suum subiectum denominare formaliter calidum. Mi. etiam patet, nam homo non crescit, nutritur, videt, audit eminenter, sed hæc omnia fiunt formaliter in homine, ergo non habet animam vegetativam & sensitivam eminenter. Resp. disting. min. Anima vegetativa, & sensitiva

sitiva secundum suam essentiam, vel existentiam denominant hominem sentientem, neg. secundum potentias, & organa formaliter talia, conc. min. etsi anima rationalis sit eminenter sensitiva, quò ad existentiam, quia tamen ejus organa sæpè sunt æqualia organis sensitivis bruti, ideò etiam homo dicitur formaliter videns &c. quæ non possunt dici de aliis causis universalibus virtualiter continentibus effectum.

Ob. 5, Experimur in nobis bellum intestinum, nam ut S. Paulus ait Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ*, item Ascetæ communiter distinguunt inter hominem superiorem, & inferiorem, inter partem rationalem, & animaleam, atqui nihil potest pugnare secum ipso, ergo dantur in homine plures animæ realiter distinctæ. Resp. dist. maj. Experimur in nobis bellum intestinum animarum, neg. inclinationum, & objectorum, conc. maj. sicut enim idem numero corpus, dum trahitur à duobus in partes oppositas, ab uno ad dextram, ab alio ad sinistram, experitur in se pugnam contrariarum tractionum, ita eadem numero anima, dum à bonis oppositis trahitur ad contrarias inclinationes, vg. à bono virtutis trahitur ad electionem honesti, & à bono voluptatis trahitur ad electionem inhonesti, experitur

ritur in se pugnam contrariarum inclinationum, & objectorum.

CONCERTATIO VI.

De Virtualitate Quantitatis.

PLurima scitu digna de quantitate hîc discutienda forent, ut quòd sit ratio extendendi partes substantiales, ratio locandi, mensurandi res in tempore, quòd interdum supleat vices materiæ, quæ omnia speciales Theses mererentur, verùm hîc solùm ea pertractamus, an quantitas sit prima virtus, sive radix distinguendi unum individuum ab alio, vel individuandi rem materiale completam, aut an aliud quid pro principio individuationis debeat assignari.

§. I.

Sententiæ Adversariorum eliminantur.

DIco 1. Principium individuationis non est hæcceitas, est contra Scotum. Prob. Quod consequitur ad virtutem individuandi, non est principium individuationis, sed hæcceitas consequitur, ergo. Min. prob. Priùs aliqua res concipitur existere, quàm sit hæc res, ergo jam supponitur individuata ante hæcceitatem. Deinde Adversarii difficulter explicant, quid sit hæcceitas? an sit quid sub-

substantiale, accidentale, absolutum, modale, ergo non est radix, sive virtus distinguendi unum individuum ab alio, quamvis interdum formaliter explicetur individuatio per hæcceitatem, vg. si interrogamur, quare Petrus non est Paulus, nos dicamus, quia Petrus est hic homo, & Paulus non est hic homo. Imò hæcceitas ipsa individuatio non principium individuationis.

Dico 2. Substantia materialis completa non individuatur à sola materia, neque à sola forma, neque à sua propria entitate. Est contra Albertum, Suar. & Avicennam.

Prob. 1. Si materia est principium individuationis, jam omnia sublunaria essent eadem numero, hoc dici nequit, ergo. Maj. prob. Illa sunt eadem numero, quæ habent idem principium individuationis, sed juxta Adversarios omnia sublunaria haberent idem principium individuationis, ergo omnia essent eadem numero. Min. constat, quia haberent materiam ejusdem rationis.

Prob. 2. Idem nequit esse principium distinctionis specificæ, & principium individuationis, atqui forma est principium distinctionis specificæ, ergo non est principium individuationis. Min. prob. Illud est principium distinctionis specificæ, à quo desumitur differentia specifica, & constitutiva rei, sed hæc desumitur à forma; nam vg. homo constitui-

tur per animam rationalem, & per eam distinguitur à bruto, ergo.

Prob. 3. Si propria entitas rei est principium individuationis, jam quælibet res essentialiter esset individua, hoc est falsum, ergo. Maj. constat, nam propria entitas est cuilibet rei essentialis, quando autem principium individuationis est alicui rei essenziale, tunc res est essentialiter individua. Min. prob. quod est essentialiter individuum, est essentialiter singulare, sed nulla res est essentialiter singularis, ergo. Min. prob. Quod est alicui essenziale, ejus contrarium nullo modo potest illi attribui salvâ manente essentiâ rei, sed oppositum singularitatis vg. universalitas, potest attribui rei singulari, scilicet Petro salvâ manente ejus essentiâ, ergo. Min. constat, nam Petrus per intellectum potest concipi ut universalis, salvâ manente essentiâ Petri.

Dico 3. Principium individuationis non est materia signata quantitate, id est compositum ex materia & quantitate actuali, est contra Nazarium.

Prob. 1. Illud, quod ponitur directè in prædicamento substantiæ, nequit individuari per materiam quantam, sed substantia individua ponitur directè in prædicamento substantiæ, ergo. Min. constat, quia est basis cæterorum prædicamentorum. Maj. prob. quod ponitur directè in prædicamento substantiæ, nequit

nequit individuari per aggregatum per accidens, sive per aliquid extrinsecum, sed materia quanta est aggregatum per accidens, & quantitas actualis, est aliquid rei individuae extrinsecum, ergo. Min. patet, quia materia quanta constat ex rebus diversorum prædicamentorum. Maj. prob. Ens per se nequit individuari per aggregatum per accidens, sed quod ponitur directè in prædicamento substantiæ, est ens per se, quippe nihil ponitur in prædicamento, nisi entia per se, ergo talia entia per se, vg. Petrus, non individuuntur per materiam quantam, utpotè ens per accidens.

Prob. 2. Antequam quantitas actualis adveniat materiæ, jam materia in aliquo prior est singularis, & individua, ita ut sit hæc, & non illa, quippe accidentia non informant materiam incommuni, sed materiam singularem, & individuum, imò ante actum secundum, vg. quantitatem, debet materiæ advenire actus primus substantialis, atqui actus primus semper advenit materiæ singulari, ergo. Singularitas non habetur à quantitate actuali, sed potius à quantitate virtuali. Hinc S. Th. *Opusc.* 32. c. 3. ait, materia sub certis dimensionibus est causa individuationis, non quòd dimensiones causent individuum, cum nullum accidens causet suum subiectum, sed quia per dimensiones certas demonstratur individuum, sicut per signum proprium indivi-

dui & inseparabile. Ex quo textu patet, quantitatem actualem non esse virtutem, fundamentum, radicem, sed signum individuationis, & hoc modo debent intelligi plurimi alii textus S. Th. quos Adversarij contra nos afferunt, in quibus D. Th. non loquitur de quantitate formali, sed virtuali, sive de materia, quæ virtualiter præcontinet hanc quantitatem. Hinc est disparitas inter formam substantialem, & quantitatem, nam illa non potest esse principium distinctionis specificæ, nisi sit actu in materia, quia ante actum primum non potest alius actus præcedere in materia, econtrà quantitas, ut sit principium distinctionis numericæ, tantum debet virtualiter præcedere in materia, quia enim est actus secundus, ideò debet præsupponere actum primum, si quantitas actualiter spectatur, non autem si virtualiter consideratur.

§. 2.

*An Quantitas sit Virtus distinguendi
unum individuum ab alio?*

Accidentia disponentia ad novam formam geniti sunt in duplici differentiâ, aliqua sunt simpliciter antecedentia, vg. in productione ignis præcedunt in ligno siccitas, calor ut sex, quæ omnia accidentia pereunt adveniente novâ formâ ignis; alia dicuntur accidentia concomitantia, quæ concomitan-
tur

turaliquo modo formam, & cum illa manent in novo composito genito; hæc accidentia in genere causæ materialis præcedunt formam v.g. calor ut octo antecedit formam ignis, in genere causæ efficientis subsequitur, & emanat à forma ignis, intertalia accidentia concomitantia etiam numeratur quantitas, nam materia priùs exigit habere hanc numero quantitatem, sive priùs respicit se ipsam, ut taliter dispositam per prævias dispositiones, quàm respiciat hanc numero formam, cum sit impossibile recipere hanc numero formam, nisi materia sit taliter disposita, & quanta, sive, nisi exigitivè petat habere hanc potius, quàm illam quantitatem, & hoc modo dicitur quantitas præexistere, sive præhaberi virtualiter, aut radicaliter in materia.

Dico. Prima radix & virtus distinguendi unum individuum ab alio est quantitas virtualis, sive materia signata quantitate, id est, præhabens per modum radicis, radicaliter, aut virtualiter hanc potius quantitatem, quàm illam. Prob. Sicut distinctio formalis, & essentialis desumitur à forma, ita distinctio materialis desumitur à materia, atqui individuatō dicit distinctionem materialem, & numericam, ergo etiam hæc desumitur à materia, atqui non desumitur à sola materia, ergo etiam à quantitate. Subsumptum prob. Ab illo solo, non desumitur individuatō unius

præ alio, quod est commune, & indifferens ad
plura individua, sed eadem negativè materia
est indifferens, & in pura potentia, ut jam sit
hujus, jam illius individui, ergo à sola mate-
ria non desumitur individuatio, sed insuper
debet quâtitas accedere, cujus hæc est ulterior
ratio, omnis extensio, & divisibilitas substan-
tiarum provenit à quantitate, sed etiam indi-
viduatio importat divisionem, nam indivi-
duum primò intentionaliter sumptum, sive
metaphysicum definitur, quòd sit *indivisum*
in se, & *divisum à quolibet alio*, ergo etiam in-
dividuatio provenit à quantitate, utpote à pri-
ma radice omnis extensionis, & divisionis re-
rum. Conf. Commune est axioma, *primum*
in unoquoque genere est causa ceterorum. v.g.
primum mobile, est causa omnium motuum
inferiorum, primum materiale est causa omni-
um materialium, & prima ratio extendendi &
dividendi, est causa omnium rerum extensa-
rum, & divisibilium, atqui individuatio est
aliquid materiale, nam unum solo numero di-
stingui ab altero, vocatur distinctio materialis,
ergo hoc materiale desumitur à primo mate-
riali, id est materiâ primâ. Deinde quantitas
est prima ratio omnia dividendi, atqui etiam
individuatio habet rationem divisionis unius
individui ab alio, ergo etiam hæc desumitur
à primo dividente, id est, quantitate, conse-
quenter prima virtus distinguendi unum in-
divi-

dividuum ab alio, non est sola materia, nec sola quantitas, sed materia signata, sigillata, id est, determinata quantitate, non actuali, sed virtuali, hæc enim ratione materiæ non est amplius indifferens, ut sit hujus vel illius individui, sed uni certo appropriatur. Ex quo TT. deducunt, omnes Angelos distingui specie, quia enim distinctio numerica desumitur à materia, & Angeli carent materiâ, ideò necesse est omnes Angelos distingui specie.

Ob. 1. Accidens non potest individuaré substantiam, sed quantitas est accidens, ergo. Resp. disting. ma. Accidens non potest individuaré substantiam tanquam aliquid intrinsecum, sive se solo, conc. radicaliter, sive tanquam aliquid ad quod, substantia dicit ordinem, neg. maj. non sola quantitas, sed materia signata quantitate, quæ est intrinseca substantiæ materiali completæ, est principium individuationis, nam sicut v.g. caput hominis in ratione substantiæ non dependet à quantitate, in ratione autem partis integralis dependet, ita etiam Petrus in ratione substantiæ non dependet à quantitate, in ratione autem individui substantiæ, sive ut divisi ab aliis individuis dependet à quantitate. Debet verò hic notari, non esse idem quærere, quæ sint principia individui? & quæ sint principia individuationis, nam principia individui sunt hæc materia, & hæc forma, eo ipso, quia
G 5 sunt

sunt principia in facto esse corporis naturalis, principium individuationis autem, est materia signata quantitate.

Ob. 2. Juxta nos sequitur circulus vitiosus, ergo. Ant. prob. Juxta nos quantitas, utpote accidens individuatur à subjecto, & vicissim subjectum individuatur à quantitate, sed iste est circulus vitiosus ergo. Resp. neg. maj. Etsi enim alia accidentia individuentur à subjecto, tamen quantitas non individuatur à subjecto, sed potius subjectum individuatur *ut quod* per quantitatem, & quantitas est ratio *ut quo* se ipsam individuandi, sicuti lux *ut quo* se ipsam illuminat, & *ut quod* alia corpora lucida.

Ob. 3. Potest Deus separare à Petro omnem quantitatem, sed tunc Petrus manet hic homo, ergo individuationis non desumitur à quantitate. Resp. dist. maj. Omnem quantitatem actualem conc. virtualem, neg. maj. licet Petrus in eo casu non haberet quantitatem actualem, tamen diceret ordinem ad illam quantitatem, quæ virtualiter, & radicaliter remaneret, & in hoc consistit individuationis, cui virtuti distinguendi inter se individua correspondet virtus actu distinguens, quæ provenit vel à quantitate actuali, vel ab intellectu, qui actu formaliter cognoscit Petrum absque Paulo, & per hæc salvantur omnia prædicata contradictoria realia conditionum individu-
antium,

antium, quæ de diversis realiter individuis verificantur, & exprimuntur his versibus.

Forma, figura, locus, tempus, cum nomine,

Sanguis,

*Patria, sunt septem, quæ non habet unus,
& alter.*

CONCERTATIO VII.

De Virtualitate rerum metaphysicarum.

INter metaphysica præcipuum sibi vendicant locum *genus, differentia, & species*, quæ omnia, cum sint una simplicissima res, & tamen intellectus hanc diversimodè distinguat, & concipiat, necesse est aliquod fundamentum, sive distinctionem virtualem præcedere ante opus intellectûs, quæ deinde intellectum movent ad ita distinguendum, vel ad unum gradum metaphysicum concipiendum ante alium gradum, non obstante quod cum eo identificetur.

§. I.

Unde desumatur genus, & differentia?

Non sumimus hîc genus, aut differentiam pro aliquo prædicabili, sed pro natura metaphysica, & quidem per genus intelligi-

intelligimus conceptum communem, potentialem, perfectibilem, & contrahibilem per differentias, econtra per differentiam intelligimus conceptum actuativum, perfectivum, & determinativum generis, seu naturæ genericæ, quia autem tales conceptus metaphysici sunt cum fundamento in re, quæstio est, quale sit fundamentum à parte rei conceptus generici, & differentialis, sive quæ sit causa in rebus conveniendi cum aliis & differendi ab ipsis, loquimur autem de virtute proxima conveniendi, & distinguendi, & non de virtute radicali, & remotâ, & quidem procedit quæstio tam de substantiis spiritualibus, quàm de corporeis.

Dico. In compositis materialibus genus, & differentia proximè & formaliter desumuntur à tota rei entitate diversimodè considerata, genus quidem desumitur ab entitate rei considerata, ut determinabili, potenciali, & contrahibili, differentia autem desumitur ab eadem entitate rei, considerata, ut jam determinatâ, & actuatâ, & hujus diversitatis, tota causa est distinctio virtualis à parte rei. Prob. Genus dicit totam entitatem speciei saltem realiter, cum prædicetur in recto de specie, & idem dicimus de differentia, ergo genus non potest proximè, sive tanquam à virtute proximâ desumi à sola materia, nec differentia à sola forma, sed à tota entitate rei. Prob.

Prob. conseq. Pars nunquam potest prædicari de suo toto, vg. non possum dicere, *homo est materia*, atqui genus, & differentia prædicantur de toto, nam verum est dicere, *homo est animal*, *homo est rationalis*, ergo genus, & differentia non sunt partes, sed dicunt totam entitatem speciei. Hinc omnes gradus metaphysici dicunt totam entitatem rei diversimodè tamen considerabilem, nam, si considero entitatem Petri ut aliquid communissimum, tunc fundatur conceptus substantiæ, si considero, quatenus vivit, & sentit, tunc fundatur conceptus viventis, & animalis, si considero, ut ratiocinatur, tunc fundatur conceptus differentialis, qui omnes alios gradus determinat, & actuat, ergo genus & differentia sumuntur à tota entitate rei, ita tamen ut extra intellectum detur fundamentum sic distinguendi, & diversimodè concipiendi, quia intellectus à parte rei videt æquivalentiam cum uno, aut altero prædicato alterius speciei, unde sumit causam unum concipiendi per modum generis, & alterum per modum speciei. Idem dicendum est de Angelis, in quibus à tota angelica entitate, in quantum dicit gradum spiritualitatis magis communem, & vagum, desumitur genus, & ab eadem tota entitate, prout consideratur magis in particulari, sive prout tali, vel tali (cuiusvis Angelo peculiari, & non facile à nobis explicabili) modo

do

do spiritualis est, desumitur differentia angelica.

Ob. 1. Eadem numero entitas non potest simul esse actualis, & non actualis, determinans, & determinabilis, atqui differentia est actualis, & determinans, & genus est non actuale, sive potentiale, & determinabile, ergo ab eadem entitate reali non potest desumi genus & differentia. Resp, dist. maj. Eadem entitas actualis, & virtualis conc. si virtualiter est multiplex, neg. maj. Fateor à parte rei in eadem simplici entitate nihil potest esse contrahens & contrahibile actualiter, nam haud dubiè nihil potest contrahere se ipsum, aut contrahi à se ipso, benè tamen in eadem simplici entitate potest dari virtus, ut propter æquivalentiam cum aliis à parte rei concipiatur ut contrahibilis, & propter discrepantiam ab aliis concipiatur ut contrahens, & hoc modo solvuntur omnia contradictoria, quæ verificantur de natura metaphysica generis, & differentiae, imò solvuntur omnes definitiones objectivæ, quæ constant genere, & differentia.

Ob. 2. Materia est aliquid potentiale, sed genus non est aliquid potentiale, quia dicit actualitatem, vg. animal definitur, quòd sit *vivens sensibile*, ubi tò *sensibile* est aliqua actualitas, ergo genus secundum tò *sensibile* non desumitur à materia, nihil enim actuale desumitur

sumitur à potentiali. Resp. dist. min. Genus
vg. *animal* dicit actualitatem respectu gradus
superioris, conc. inferioris, neg. min. hoc
modo enim est aliquid contrahibile.

Ob. 3. Quod à parte rei formaliter di-
stinguitur ab altero, non distinguitur tantum
virtualiter, sed genus distinguitur à differen-
tia à parte rei formaliter, ergo non tantum
virtualiter. Min. prob. Quod formaliter
non includit alterum, neque hoc de illo for-
maliter prædicari potest, illud ab eo distin-
guitur formaliter, sed differentia infima, vg.
rationale non includit *animal* ceu suum ge-
nus, nec *animal* de eo formaliter prædicari
potest, ergo ab eo distinguitur formaliter, &
non solum virtualiter, unde dixit Philoso-
phus, *genus esse extra conceptum differentiae*,
hand dubiè formalem. Min. constat, nam
hæ prædicationes sunt bonæ, *homo est animal*,
Petrus est animal, hæc verò prædicatio est ma-
la, *rationale est animal*, ergo *rationale* & *animal*
distinguuntur à parte rei formaliter.
Resp. Advers. reverà abuti hoc vocabulo *for-
maliter*, qui firmiter volunt statuere distinctio-
nem formalem ex natura rei inter plures for-
malitates, ubi tantum est una formalitas, imò
si darentur plures formalitates, tamen distin-
ctio formalis est frustranea. Si enim hæc esset
vera, quare non etiam inter duas quantitates
singunt distinctionem quantitativam, vel in-
ter

ter duas qualitates distinctionem qualificativam, quippè si res formalis causat distinctionem formalem, ergo res quanta causat distinctionem quantitativam, quam tamen nullus inaudit. Neque hæc possunt retorqueri in distinctionem virtualem, ubi res virtualis causat distinctionem virtualem, siquidem nostra distinctio non est distinctio, sed magis vis, aut virtus distinguendi, itaque ad argumentum dico, hanc propositionem, *rationale est animal*, æquè esse veram in sensu identico, & materiali, quàm sit vera hæc propositio, *homo est animal*, sed non esse æquè veram in sensu formali, id est, causali, sive ad veritatem, & falsitatem propositionum indagandam, siquidem si hæc propositio *rationale est animal*, (id est rationale, est causa, cur aliquid sit animal) esset formaliter vera, tunc sequitur, canem non esse animal, quia non est rationalis. Ex quo patet, quomodo genus sit extra conceptum differentia.

Ob. 4. Ideò non datur distinctio actualis, quia inter distinctionem realem, & rationis, ceu inter duo contradictoriè opposita saltem modo implicito non datur medium, ergo etiam ideò non datur distinctio virtualis, medians inter realem & rationis, deinde etiam distinctio virtualis est minor, quàm realis, & major quàm formalis, ergo coincidit cum distinctione Scoticâ. Resp. Distinctionem

nem virtualem non esse mediam, sed esse aptitudinem ad distinguendum, potentia autem distinguendi, & actus distinctionis constituunt unam completam distinctionem, hinc etiam nihil participat de distinctione rationis, sed potius ordinatur ad distinctionem rationis conficiendam.

§. 2.

Qualis gradus metaphysicus sit primò cognoscibilis?

Distinctio virtualis in causa est non tantum ut unus gradus objectivè ab altero præscindatur, aut distinguatur ratione ratiocinatâ, vel fundet aliquem specialem conceptum generis, & differentiae, sed præterea causat aliquam prioritatem rationis, ut ordine naturæ prius unus gradus se offerat cognoscendum ante alium, quippè cum Petrus v.g. sit *ens, substantia, corpus, vivens, animal, homo, & tandem Petrus*, est quaestio si Petrus primò mihi occurrat, quale ex his prædicatum sit primò à me cognoscibile? videt siquidem intellectus in uno, alteròve prædicato fundamentum alicujus majoris convenientiae cum aliis, atque adeò majorem latitudinem in tali prædicato, cum econtrà alii gradus inferiores sint magis constricti ad particularia, quæ omnia fundant à parte rei aliquam prioritatem rationis, inter conceptus graduum metaphysicorum

ficorum. De hoc sunt variæ sententiæ. Aliqui docent singulare, aut speciem infimam esse primò cognoscibilem, alii ens assignant.

Dico 1. Singulare non est primò cognoscibile à nostro intellectu. Prob. Singulare pro hoc statu non cognoscitur directè, sed indirectè per quandam reflexionem, ergo non est primò cognoscibile. Ant. prob. Quod cognoscitur directè, debet habere speciem intelligibilem sui primò repræsentativam, sed hanc non habet singulare, ergo. Min. prob. Omnis species intelligibilis recepta in intellectu possibili fit per abstractionem naturæ à singularibus, ergo per eam speciem non repræsentatur primò, & directè ipsum singulare.

Dico 2. Neque species infima est primò cognoscibilis à nostro intellectu. Prob. Omne, quod procedit de potentia ad actum, priùs actuatur actu imperfecto, quàm perfectò, sed intellectus noster pro hoc statu exit de potentia ad actum, ergo priùs actuatur actu imperfecto, quàm perfectò, sive priùs cognoscit objectum magis quàm minùs commune, atqui inter objecta communia ens est magis commune virtualiter, quàm species infima, ergo ens priùs cognoscitur, quàm species infima, hinc ait Philosophus, 8. Metaph. text. 7. *imperfectiora esse priora viâ originis*, id est, sicut intellectus est cognoscens unum gradum præ alio, ita virtualiter & originaliter, sive in ipsa

ipsa origine objecti, à quo omnis cognitio specificatur, unus gradus est cognoscibilis præ alio, & inde *prioritas per subsistendi consequentiam*, quòd nimirum unum inferatur ex alio, non vicissim, unice fundatur in distinctione virtuali.

Dico 3. Ens materiale est primò cognoscibile à nostro intellectu. Prob. Quælibet potentia primò terminatur ad objectum sibi proportionatum, sed objectum proportionatum nostri intellectus pro hoc statu est ens materiale, sive ut S. Th. loquitur, concretum quidditate sensibili, ergo ens materiale est primò cognoscibile. Min. prob. Illud est objectum proportionatum intellectus, quod convenit cum modo essendi intellectus, sed ens materiale convenit cum modo essendi nostri intellectus pro hoc statu, ergo ens materiale est objectum proportionatum. Min. constat, quia intellectus noster pro hoc statu habet esse in materia, ergo habet aliqualem proportionem cum ente materiali.

Ob. 1. Causa naturalis debite applicata & non impedita producit effectum perfectissimum, quem producere potest, cum operetur secundum ultimum suæ potentiae, sed intellectus est causa naturalis debite applicata, & non impedita, vg. dum primâ vice mihi coram sistitur Petrus, ergo producit effectum perfectissimum, quem producere potest, atqui

actus perfectissimus est cognitio speciei infimæ, ergo intellectus noster in prima cognitione cognoscit speciem infimam, & non ens materiale. Resp. dist. maj. Causa naturalis debite applicata producit effectum perfectissimum, quem absolute pro quocumque tempore potest producere, neg. quem pro illo tempore, quo primò operari incipit, producere potest, conc. ma. Primâ autem statim vice non potest producere intellectus meliorem cognitionem, quàm entis materialis in communi.

Ob. 2. Ideò ens materiale est primò cognoscibile, quia omne, quod procedit de potentia ad actum, priùs actuatur actu imperfecto, quàm perfecto, sed hoc est falsum, ergo. Min. prob. duplici instantiâ. Si aër illuminatur à sole, tunc aër exit de potentia ad actum, & tamen non actuatur priùs actu imperfecto quàm perfecto: item si intellectus assentitur conclusioni propter præmissas, tunc etiam procedit de potentia ad actum, & tamen priùs elicit actum perfectum, nimirum assensum præmissarum ante assensum conclusionis, ergo non omne, quod exit de potentia ad actum, priùs actuatur actu imperfecto, quàm perfecto. Resp. neg. conseq. & paritatem, nam si illuminatur aër, etsi procedat de potentia ad actum, non tamen recipit priùs lumen imperfectum, quàm perfectum, quia
non

non recipit lucem per plures actus inter medios ordinatè se habentes, sed unico actu simul, in instanti, econtrà intellectus recipit plures cognitiones saltem per plura instantia ordinatè se habentes, cum non omnia simul cognoscat, & propterea etiam objectum à parte rei sit successivè conceptibile. Deinde etiam in assensu conclusionis propter præmissas intellectus non elicit prius actum imperfectum, quia assensus præmissarum est prior assensu conclusionis non solum prioritate originis, sed etiam prioritate causalitatis, nam præmissæ causant conclusionem, conceptus entis verò est prior solum prioritate originis, quàm conceptus inferiorum graduum.

Ob. 3. Illud primò cognoscitur, quod est magis actuale, sed species infima est magis actualis, quàm prædicatum entis, cum magis accedat ad singulare, quod semper est in actu, ergo species infima primò cognoscitur. Resp. dist. ma. Illud primò cognoscitur, vel est cognoscibile quò ad se, conc. quò ad nos neg. maj. & hoc maximè procedit in prima cognitione, ubi noster intellectus non statim est capax percipere actum perfectissimum. *Neque dicas*, ens materiale, species infima, & individuum sunt unum, & idem, ergo si cognoscitur unum per cognitionem distinctam, cognoscetur etiam alterum. Resp. Etsi sint unum actualiter, tamen in virtute distinguuntur, &

fic conceptus objectivus magis communis virtualiter excludit conceptum minus communem.

Ob. 4. Si datur distinctio virtualis inter gradus metaphysicos, quæ fundet aliquam prioritatem rationis, sequitur gradus metaphysicos realiter, & non tantum ratione distinguui, hoc dici non valet, ergo. Maj. prob. Illa realiter differunt, quando prædicatum reale de uno affirmatum, de altero negatur, hoc fit in gradibus metaphysicis, ergo. Resp. Omnia prædicata realia, quæ de uno gradu dicuntur, etiam de altero actu affirmantur, sed non virtualiter, aliud est dicendum de prædicatis secundæ intentionis, vg. de animali dicitur, quod sit *genus*, de homine, quod sit *species*, quæ non possunt dici de rationali, etsi rationale sit idem cum homine, & animali, nam entia rationis ratiocinata respiciunt aliud fundamentum, quam distinctionem virtualem intrinsecam, cum illorum esse sit merum esse objectivum in intellectu, & non affirmantur, vel negantur, prout existunt virtualiter intrinsecè extra intellectum, sed magis, prout datur virtus extrinseca, ut si talis res abstraheretur à singularibus, & perderet omne esse reale, saltem per intellectum acquirat novum esse intentionale, non qualecunque esse intellectui placeat, sed quale esse exigeret talis res, si daretur.

Ob. 5.

Ob. 5. Juxta nos sequitur nullum ampliùs dari mendacium, quia enim prædicatum realiter virtualiter distinguitur à subjecto, ergo de illo realiter posset negari, consequenter possem cum veritate dicere, *Christus non est homo*, intelligendo virtualiter, sed hoc est hæreticum, ergo. Resp. Hoc argumentum magis Adversariis solvendum, in quorum sententiâ prædicatum actualiter distinguitur à subjecto, ergo actualiter negando non mentiremur, itaque negamus min. hominem non distingui virtualiter à Christo, id est præbere intellectui fundamentum, ut concipiatur solus homo.

PARERGA Triumphantis Ecclesiæ Beronicensis.

I.

Triumphat Ecclesia, quæ à S. AUGUSTINO *lib. 1. contra Cresconium c. 20.* dicitur *secura, & nunquam formidans contempla-* *trix cœlestis Sion*, multò magis Beronium triumphat gloriosissimo suo Martyre VITO, qui in mediis sui oblitus tormentis non nisi cœlestem contemplantur beatitudinem, ita logica quoque est scientia simpliciter speculativa, quæ unicè spectat veritatem, & non opus practicum extra intellectum.

II.

Triumphat Ecclesia *velut inter stellas lunas minores*, teste Eusebio, quæ omnem decorem à sole, id est, à cœlesti Jerusalem participat, & Beronium à sanctissimo VITO vitam haurit novam, eoque magis placet cælis, quò præstantiori Divi Viti Corpore è cælis donatur, ita materia prima ex se nihil est actuale, nec *quid*, nec *quantum*, quale, imò nec habet propriam
exi-

existentiam, sed omnem emendicat à forma existentiam in homine, aut in aliis rebus à toto composito.

III.

Triumphat Ecclesia in Christo *lapide angulari*, qui utroque facit unum, & mirabili nexu ex imperfecta Synagoga, & pulcherrima sua sponsa Ecclesia Catholica unam ædificat Congregationem fidelium, hodie maximè triumphat in invictissimo VITO, qui eò magis unitus Christo, quò fortiùs pro eo sanguinem fudit, ita ex materia prima informi, & formâ substantiali fit unum compositum nullâ intercedente distinctâ unione ab extremis, cum pura potentia, & actus primus absque vinculo petant sibi uniri.

IV.

Triumphat Ecclesia in *vestitu deaurato circumdata varietate* cælestium gratiarum, imò *pulchra, & decora nimis*, & in Beronio *novus sol oriri visus est*, gaudium, honor, & tripudium, dum sanctissimi VITI Corpus stabilem hîc sedem figit, non tamen nostra Ecclesia dicit se omnibus possibilibus perfectionibus absolutam, hinc negamus dari, aut esse possibilem creaturam perfectissimam, imò & creatura imperfectissima implicat, quæ exhaurit omnipotentiam divinam.

V.

Triumphat Ecclesia, benedicta *Catholica*, nam in omnibus mundi angulis *predicabitur*, & *existet*, *pasillus grex humilitate*, *quantalibet jam numerositate dilatata* teste Bedâ, ut veluti sol suis radijs omnia perlustrat, sic suis sacris doctrinis instruit Ecclesia, & serenissimum VITÆ sidus non ita rubescens in occasu vitæ obit, quàm jam ferenum Beronis indicet diem simul in cælo, & simul in terra suis meritis existens, non tamen utrobique simul quo ad suam entitatem, nam implicat etiam divinitus omnis replicatio in duobus locis adæquatis simul.

VI.

Triumphat Ecclesia *fundata suprâ firmam petram*, ita de inimicis fortissimis secura, ut nec portæ inferi prævaleant, jam *innumerabiles de hæreticis reportans palmas*, & *triumphos* teste S. Greg. l. 30. moral. cap. 24. hoc suo exemplo, verus Ecclesiæ filius monstravit fortissimus Martyr VITUS, qui nunquam fortior, quàm dum pro Christo cecidit, jam in futura tempora existens æternus Patronus afflictorum, non tamen potuit, imò nec ulla alia creatura sive permanens, sive successiva potest existere ab æterno.

VII.

Triumphat Ecclesia *solidâ*, & *incorruptâ*
do-

doctrinâ teste Bern. in Cant. *Prudentissima dispensatrix Mysteriorum* teste S. Ambrosio lib. 3. de Sac. cap. 1. ex quâ veluti mari omnia profluunt gratiarum flumina, & illustrissimus cæli Purpuratus Virus dispensator Mysteriorum Dei, ut jure S. Martyr à D. Cypriano dicatur *Cælum influens*, hinc & nos dicimus, omnes cælos, qui numero sunt undecim, influere in sublunaria per lucem & motum, Empyreum autem specialiter influit in conservationem specierum, sunt quoque cæli solidi, & non liquidi.

VIII.

Triumphat Ecclesia omnium *fugientium salus* 2. Mach. 15. & pereuntium animarum arca, ac unica dilecta, pro quâ salvâ teste S. Aug. tract. 11. in Joan. *Christus caput suum seque totum exposuit*, uberiore tamen fructu ex grano frumenti pullulante, & D. Virus pressus torculari Martyrij uberius crevit, dum omnia perdidit, omnia cum majori lucro recuperavit, & nos statuimus in corruptione substantiali fieri resolutionem usque ad materiam primam quoad omnes formas substantiales & accidentales, ita ut nullum accidens idem numero maneat in genito, quod fuit in corrupto, sed omnia nova numero resultant.

IX.

Triumphat Ecclesia suis membris omni
mo-

momento de hoste triumphans, gerens in pectore *clypeum auxilij* teste D. Thoma, & Augustissimus Patronus VITUS triumphat de morbis, & omni periculorum genere, ut sit valde invitus, quem non trahit VITUS semper tamen attractivâ suâ potentiâ meritorum, ideò dicimus, potentias realiter distingui, & non tantum virtualiter ab anima. Essentia quodque ab existentia realiter distinguitur.

Omnia ad majorem DEI,
DEI PARÆQUE ac D. VITI
gloriam.

Widl, Benedict. / Huetter, Martin, / Obermayr, Carl,

Palaestra Philosophica

Ratisbonae 1687

Diss. 1373

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10844248-1

VD17 12:131372A